Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН | 5 сентябрь 1971 йил, якшанба | № 205 (15.075). | Баҳоси 2 тийин.

СОЦИАЛИСТИК МУСОБАҚАНИ ТАШКИЛ ЭТИШНИ ЯНАДА ЯХШИЛАШ ТЎҒРИСИДА

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ҚАРОРИ

КПСС Марказий Комитети социалистик мусобақани янада ривожлантириш ва уни ташкил этишни такомиллаштириш мамлакатни иқтисодий ва социал-сиёсий жиҳатдан ривожлантириш юзасидан КПСС XXIV съезди олға сурган программани муваффақиятли амалга оширишнинг жуда муҳим шартидир, деб таъкидлайди.

Социалистик ва коммунистик қурилишнинг ҳамма босқичларида мусобақа омма ижодий ташаббусини ривожлантиришнинг, социалистик коллективизм шаклланишининг қудратли воситаси бўлиб келди ва шундай бўлиб қолаверади. Мусобақа ишлаб чиқарувчи кучларни юксалтиришнинг, ишлаб чиқариш муносабатларини такомиллаштиришнинг, меҳнаткашларни тарбиялашнинг, ишлаб чиқаришни бошқаришга меҳнаткашларни жалб қилишнинг ҳамиша самарали методи бўлиб хизмат қилиб келди. Социалистик мусобақа омма ўртасида меҳнат ташаббусини, ижодкорликни вужудга келтиради, миллион-миллион илғорлар ва новаторларни, рационализаторлар ва ихтирочиларни етиштиради. «Мамлакатимизда социализм ғалабаси, — деган эди Л. И. Брежнев КПСС Марказий Комитетининг партия XXIV съездига ҳисобот докладида, — инсоният тарихида илгари мисли кўрилмаган стахановчилик ҳаракати, меҳнатга коммунистик муносабатда бўлиш ҳаракати ва шулар каби оммавий меҳнат ғайрат-шижоатини вужудга келтирди. Ўтган беш йилликда бу соҳада кўпгина янги ишлар қилинди. Меҳнат мусобақаси ҳақиқатан ҳам умумхалқ мусобақасига айланди».

КПСС XXIV съездининг қарорлари янги куч-ғайратни жўш урдирди, меҳнаткашларнинг ижодий активлигини ғоятда юксалтириб юборди. Халқ хўжалиги ҳамма соҳаларининг ходимлари сўнгги йилларда эришилган катта-катта муваффақиятларга ҳамда съезд олди социалистик мусобақасининг тажрибасига суяниб, XXIV съезд Директивалари асосида давлат планлари ва топшириқларининг муваффақиятли бажарилиши учун курашга қўшилиб кетдилар. Умуман мамлакат бўйича корхоналарнинг коллективлари 1971 йилда пландагидан ташқари 5,5 миллиард сўмлик саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш ва уни реализация қилиш мажбуриятини қабул қилдилар.

КПСС Марказий Комитети москваликлар ва ленинградликларнинг ташаббуси билан тўққизинчи беш йилликни муваффақиятли бажариш учун бошланган умумхалқ социалистик мусобақасини; Магнитогорск ва Балхаш комбинатлари металлургларининг металл ишлаб чиқаришни кўпайтириш, хилини ошириш ва сифатини яхшилаш учун бошлаган ватанпарварлик ташаббусларини; Донбасс ва Кузбасс шахтерларининг энг юқори меҳнат унумдорлиги, корхоналар ва агрегатларнинг лойиҳадаги қувватларини барвақт ўзлаштириш учун; Новосибирск корхоналарининг меҳнат процессларини комплекс равишда такомиллаштириш учун; Шчекино химия комбинати коллективининг ишчилар сонини кўпайтирмаган ҳолда маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш учун; Саратов области меҳнаткашларининг ишлаб чиқарилаётган маҳсулот сифатини ошириш учун; Урал машинасозларининг халқ истеъмоли буюмлари ишлаб чиқаришни кўпайтириш учун ва Смоленск бинокорларининг шундай моллар ишлаб чиқарадиган янги қувватларни барвақт ишга тушириш учун; контроль топшириқдагидан ошадиган мажбурият-планлар ишлаб чиққан ва уни муваффақиятли амалга ошираётган Иваново области тўқимачиларининг; Ғарбий Сибирь магистрали темир йўлчиларининг қўшимча юк ташиш учун вагон парки резервларини излаб топиш учун; Украина, Қозоғистон, Литва, Кубань ва мамлакатимиздаги бошқа районлар қишлоқ хўжалиги меҳнаткашларининг дон ва чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш учун бошлаган ватанпарварлик ташаббусларини юксак даражада баҳолайди.

Ишлаб чиқариш топшириқларини иш жойларида меҳнат унумдорлигини комплекс равишда ошириш планлари асосида барвақт бажариш учун бошланган ҳаракат қўллаб-қувватлаш ва ёйишга арзийдиган ҳаракатдир. Бу ҳаракат Москва, Ленинград, Киев, Минск, Тбилиси, Тошкент, Рига, Свердловск, Горький, Новосибирск ва бошқа саноат марказларидаги корхоналарда кенг қулоч ёйди. Комплекс планлар машина-ускуналарни модернизация қилишни, серунум ускуна ва асбоблар, кичик механизация воситалари ишлатилишини, технология такомиллаштирилишини, иш вақти тежалишини, меҳнатни илмий асосда ташкил қилиш жорий этилишини, малака оширилиши ва ёндош ҳунарлар эгалланишини кўзда тутади. Бу планлар ишлаб чиқариш ички резервларини излаб топиш ва улардан фойдаланишда меҳнаткашлар иштирокининг ҳақиқий воситаси, ишчилар, мутахассислар ва ишлаб чиқариш раҳбарларининг бир-бирлари олдида зиммаларига олган мажбуриятларининг конкрет формаси, шу кишиларнинг биргалашиб ижодий меҳнат қилмоққа тузган аҳдномасидир.

Касб-ҳунар конкурслари фан-техника ижодиёти виставкалари, «беш йилликда ёшлар маҳорат ва изланиш билан зарбдор меҳнат қилсинлар» деган оммавий ҳаракат социалистик мусобақада ёшлар қатнашувининг самарали формалари бўлиб қолди.

Ишлаб чиқаришни юксалтириш, маданий-маиший ва уй-жой қурилишини яхшилаш, меҳнаткашларга хизмат кўрсатишни яхшилаш, шаҳар ва қишлоқларни ободонлаштириш учун республикалар, ўлкалар, областлар ўртасида мусобақа тобора кенг қулоч ёйиб бормоқда.

Шу билан бирга партиянинг XXIV съезди техника тараққиётини тезлаштириш асосида ишлаб чиқаришни ҳар томонлама жадаллаштириш ва унинг самарадорлигини ошириш борасида ишлаб чиққан йўлнинг амалга оширилиши социалистик мусобақани янада такомиллаштиришни, социалистик мусобақани ташкил этишдаги мавжуд камчиликларга барҳам беришни партия, совет, касаба союз, комсомол ва хўжалик органлари олдига биринчи даражали вазифалардан бири қилиб қўяди.

Кўпгина партия ва касаба союз органлари социалистик мусобақанинг моҳиятини чуқур тушуниб етмаяптилар, мусобақага нисбатан экономиканинг ҳозирги ривожланиш босқичи, даставвал халқ хўжалигининг ҳамма соҳаларидаги бутун фан-техника тараққиёти олға сураётган ўсган талабларни назарда тутмаяптилар. Мусобақалашаётганларнинг куч-ғайратлари меҳнат унумдорлигини ўстириш суръатларини жадаллаштириш вазифаларининг ҳал этилишига, янги техника, янги хил маҳсулот яратиш ва ўзлаштиришга, маҳсулот сифатини яхшилашга, меҳнатни илмий асосда ташкил этишнинг жорий қилинишига, кооперация усулида мол етказиб беришнинг ўз вақтида бажарилишига, меҳнат ва жамоат интизомининг мустаҳкамланишига, ишлаётганлар сонини оширмаган ҳолда ишлаб чиқаришда белгиланган ҳажмларга эришишга етарлича қаратилмаётир.

Саноат, қурилиш ва транспортнинг бир қанча корхоналарида ишлаб чиқариш резервларини излаб топиш ва улардан янада тўлароқ фойдаланиш соҳасида мусобақа бўш олиб борилмоқда. Ишлаб чиқариш билан шуғулланмайдиган соҳа корхоналари ва ташкилотларида эса мусобақа меҳнаткашларга хизмат кўрсатиш сифати ва маданиятини оширишнинг таъсирчан воситаси бўлиб қолганча йўқ.

Баъзи партия, касаба союз, комсомол ташкилотлари, совет ва хўжалик органлари социалистик мусобақанинг социал ва тарбиявий ролига, ташаббусни ривожлантиришда, ишлаб чиқаришни бошқаришга меҳнаткашларни жалб этишда, меҳнаткашларнинг онглилигини оширишда мусобақанинг аҳамиятига етарлича баҳо бермаяптилар. Корхоналар колхозлар, цехлар, бригадаларнинг коллективлари ўртасида, айрим ишчилар, колхозчилар ўртасида ўзаро мусобақа шартномалари тузиш практикаси етарлича қўлланилмаётир. Мусобақанинг демократик асосларини бузиш ҳоллари рўй бермоқда. Партия, касаба союз ва хўжалик раҳбарлари коллективларнинг мусобақа

(Давоми иккинчи бетда).

КПСС XXIV СЪЕЗДИ ҚАРОРЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРАМИЗ

●

УЛУҒ ОКТЯБРНИНГ 54 ЙИЛЛИГИ ШАРАФИГА,

●

«ЗАНГОРИ КЕМА»ЛАР ИШ БОШЛАДИ

●

МЎЛ-КЎЛ ОЗУҚА ЖАМҒАРИЛМОҚДА

МАШИНА ТЕРИМИ БОШЛАНДИ

ЯККАБОҒ, («Совет Ўзбекистони» мухбири). Яккабоғ районидаги «Қизил Ўзбекистон» колхозининг пахтакорлари пахта йиғим-теримини биринчилар қатори бошлаб юборган эдилар. Хўжалик механизаторлари Қашқадарё областида биринчи бўлиб машина теримини ҳам бошлаб юбордилар. Колхоз мутахассислари самолётлар билан дефолиация қилишни кутмасданоқ «ОВХ-14» маркали янги агрегат билан 150 гектарга яқин майдоннинг ғўзасини баргини сунъий тўктиришни бошлаб юборганлар. Куни кеча барги тўктирилган майдонларга «зангори кема»лар тушди. Механик-ҳайдовчи Б. Ражабова, О. Мусаев, Х. Улашоваларнинг ҳар бири теримнинг биринчи кунидаёқ 4-5 тонна пахтани бункерлардан тўкдилар.

Колхозда 400 гектар майдоннинг пахтаси машиналар билан териб олинади. Хўжаликда 12 та терим агрегати бор, механизаторларнинг ҳар бири бу машиналар билан юз тоннадан пахта териб бериш мажбуриятини олганлар. Колхоз раиси тажрибали пахтакор И. Турсуновнинг айтишича, бу йил пахта йиғим-теримида машиналар асосий роль ўйнайди. Планни қисқа муддатларда бажариш учун терим агрегатлари бетўхтов ишлаётир. Машина терими бошланган кунданоқ колхозда терим суръати анча кўтарилди. Ҳозир кунига қабул пунктларига 2,5-3 процент миқдорида пахта жўнатиляпти.

П. ГАДОЕВ.

«ОҚ ОЛТИН» КАРВОНЛАРИ

КИРОВ ПОСЕЛКАСИ (Фарғона области), 3 сентябрь. (ЎзТАГ). Эндигина ишга туширилган пахта заводининг қабул базасига Киров райони хўжаликларидан бу йилги мавсумнинг дастлабки «оқ олтин» карвонлари кела бошлади. 30 га яқин автомашина ва трактор прицеплари янги пахта ҳосилини қабул пунктига олиб келдилар.

Киров номли, «Бешариқ», «Партия XX съезди», «Октябрь 40 йиллиги» совхозларининг вакилларига дастлабки квитанциялар топширилди. Улар пахта заводига тўққиз юз тоннага яқин хом ашё келтирдилар. Янги корхонанинг коллективи бу йилги ҳосилни қайта ишлашга киришди.

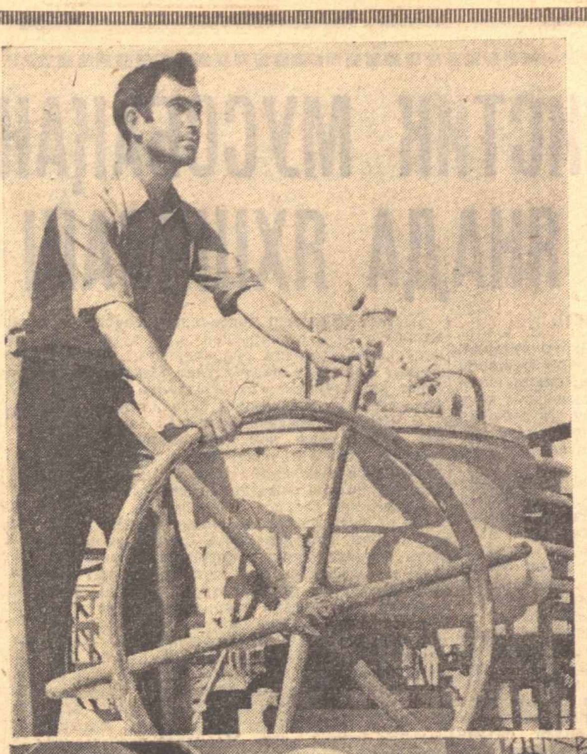

БУГУН — БУТУНИТТИФОҚ НЕФТЬ ВА ГАЗ САНОАТИ ҲОДИМЛАРИ КУНИ

ПОЛТОРАЦКИЙДАГИ ер остида газ сақлайдиган тажриба станцияси мамлакатимиздаги энг йирик станциялардан. Тошкент области, Чирчиқ, Оҳангарон, Олмалиқ, Янгийўл шаҳарлари, шунингдек Қозоғистон республикасининг Чимкент, Олмаота, Жамбул областлари ва Қирғизистоннинг пойтахти Фрунзе Бухоро газини ана шу станция орқали олади. Юқоридаги суратда: станциянинг катта инженери Йўлдош Қўчқоров. Пастдаги суратда эса мастер Д. Туҳфатуллин ва оператор Расул Бекмуротов. Улар вазифаларини сидқидилдан бажариб келишмоқда.

И. Глауберзон фотолари.

ЯНГИ МАНЗИЛЛАР

Мамлакатимиз халқ хўжалигида нефть ва газ маҳсулотларига талаб катта. Ёқилғи балансида нефть ва газнинг салмоғи ортиб бормоқда. Партиямиз XXIV съездининг Директиваларида газ ва нефть саноатини янада тараққий эттириш энг муҳим вазифалар қаторига қўйилган. 1975 йилга бориб, нефть қазиб чиқариш 480-500 миллион тоннага, газ қазиб чиқариш 300-320 миллиард куб метрга етказилиши керак.

Кўриниб турибдики, нефть ва газ саноати ходимларини катта истиқболлар кутмоқда. Съезд қўйган улкан вазифаларни амалга ошириш саноатнинг бу тармоқларида ҳар бир коллективдан ғайрат-шижоат билан ишлашни талаб этади. Фарғона нефть ва газ ишлаб чиқариш бошқармасига қарашли «Шимолий Сўх» нефть ишлаб чиқариш ва «Риштон» газ ишлаб чиқариш корхоналарининг коллективлари ана шунга амал қилмоқдалар. Улар нефть ва табиий газ ишлаб чиқаришни механизациялаштириш ва автоматлаштириш, геологик-ташкилий тадбирларни изчиллик билан амалга ошириш, маҳсулот бермай қўйган қудуқлардан қайта нефть ва газ олиш ишларини яхши йўлга қўйишган. Қудуқлардаги қатламлар қувватини сақлаб қолиш ва маҳсулдорлигини ошириш мақсадида унга нефть, газ ва сув юбориш тажрибасини кенг қўллашяпти.

Кейинги вақтда нефть қудуқлари марказдан туриб бошқарила бошлагани, кўпгина ишлар автоматлашгани катта унум берди. Ҳозир 67 та нефть қудуғи ва 39 та газ қудуқлари икки жойдан туриб бошқарилмоқда. Нефть ва газ қудуқларини муддатида фойдаланишга топшириш одатга айланди. Қисқа муддат ичида Сариқамиш, Саритоғ, Шимолий Риштон участкаларида янгидан тўртта газ қудуғи барвақт ишга солиб юборилди. Тўртта қурилма автоматлаштирилди. Газ компрессорлари, буғ қозонлари муддатида ремонтдан чиқарилди.

Ҳар икки корхона ишчилари янгиликка ихлосманд. Оғир қўл меҳнатини машиналар зиммасига юклаш, баъзи иш жараёнларини механизациялаш имконияти туғилдими, бу иш зудлик билан амалга оширилади. Натижада кўп топшириқларни бажариш муддати қисқармоқда. Бир мисол; илгари қудуқларни ремонт қилиш асосан қўлда бажариларди. У бир томондан оғир юмуш бўлса, иккинчи томондан кўпга чўзиларди. Бу ишда «АПР-2» аппаратидан фойдаланиш мумкин экан. У ремонт ишларида қўл келиб қолди. Шундан сўнг қудуқларни ремонт қилиш муддати уч кунга қисқарди. Рационализаторларнинг ишлаб чиқаришга жорий этилган етти таклифи корхонага 21 минг сўмдан ортиқ иқтисодий самара берди ҳамда қанча ишларимизнинг бажарилишини осонлаштирди.

Буларнинг ҳаммаси нефть ва газ корхонаси коллективларининг ишлаб чиқариш топшириқларини муваффақиятли бажаришига ҳамда режаланган ишларни ўринлатиб адо этишига имкон бермоқда. Улар Бутуниттифоқ нефть ва газ саноати ходимлари кунига катта зафар билан келдилар. Саккиз ойлик ишлаб чиқариш плани ошириб адо этилди. Халқ хўжалигига планга қўшимча 1869 тонна «қора олтин» ва 1727 куб метр «зангори олов» етказиб берилди.

Риштон нефть ва газ корхоналарининг келажаги порлоқ. Риштондаги конлар Фарғона водийсидаги энг бой конлардан ҳисобланади. Бу ерда геологлар нефть ва газга бой янги конларни очиш учун қидирув ишларини олиб бормоқдалар. Ҳозир бу ерда Ўрта Осиёда энг чуқур иккита нефть қудуғи қазилмоқда. Шимолий Риштон конида газнинг қўшимча запасларини аниқлаш ишлари қиёмига етказиляпти. Буларнинг ҳаммаси Риштон газчилари ва нефтчилари ўз олдиларидаги катта вазифаларни бажаришга астойдил ҳаракат қилаётганликларидан далолат бермоқда.

Х. ОЛИМОВ,
Фарғона нефть ва газ бошқармаси газ йиғиш бош иншоотининг катта инженери.

СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ РАИСИ А. Н. КОСИГИННИНГ ДАНИЯГА ҚИЛАДИГАН ВИЗИТИГА ДОИР

Дания ҳукуматининг таклифига биноан, СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин шу йил декабрь ойининг биринчи ярмида расмий визит билан Данияга боради.

СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ РАИСИ А. Н. КОСИГИННИНГ НОРВЕГИЯГА ҚИЛАДИГАН ВИЗИТИГА ДОИР

Норвегия ҳукуматининг таклифига биноан, СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин шу йил декабрь ойининг биринчи ярмида расмий визит билан Норвегияга боради.

ЕМ-ХАШАК ЖАМҒАРИШ ОЙЛИГИ ДАВОМ ЭТМОҚДА

СЕНАЖ ТАЙЁРЛАНЯПТИ

Андижон область Андижон районидаги Алишер Навоий номли колхоз чорвадорлари хўжаликнинг бу соҳасини йил сайин ривожлантириб бормоқдалар. Ўтган йили чорвачиликдан ўн тўрт ярим минг сўмга яқин фойда олинганлиги бунинг ёрқин далилидир.

— Муваффақиятларимизнинг асосий омилларидан бири мустаҳкам озуқа базаси яратишимиз бўлаётир, — дейди колхоз партия ташкилотининг секретари Бозорбой Турғунов биз билан суҳбатда. — Ҳар йилгидек бу йил ҳам озуқа мўл-кўллиги учун курашаяпмиз. Маълумки, сенаж — ширали ва тўйимли озуқа бўлиб, ўрилиб сўлитилган беда ва табиий ўтлардан тайёрланади. Ем-хашак жамғаришнинг бу прогрессив усулида тайёрланган озуқани чорва моллари жуда хуш кўради.

Хўжаликда бу йил сенаж тайёрлашга пухта ҳозирлик кўрилди. Тўртта бетон траншея тайёрланди. Косилка, комбайн ва прицеплар сифатли ремонт қилинди. Ўрилиб, майдаланган бедани сўлитиш учун махсус майдонлар ажратилди.

Колхоз чорвадорлари юқори ҳосилли дуккакли ўсимлик бўлган бедадан сифатли сенаж тайёрлашга қизғин киришдилар. Яхши ўсиб етилган беда ҳосилини ўриб йиғиштириш, ташиш ва майдалаш ишларида Собиржон Пўлатов, Абдукарим Исҳоқов, Латифжон Сойипов каби моҳир механизаторлар ғайрат кўрсатишяпти. Бедани сўлитиш ва уни траншеяларга ташишда Жўрабой Расулов, Мадамин Қўчқоров, Абдуфатоҳ Раҳматуллаевлар бошқаларга намуна бўлишмоқда. Механизатор Аҳмаджон Мамажонов эса сўлитилган бедани занжирли трактори билан траншеяда прессламоқда.

— Сенаж — мўл-кўл сут демакдир, — дейди колхоз раисининг чорвачилик бўйича ўринбосари И. Йўлдошев. — Бу йил биз 200 тонна сенаж тайёрлашни режалаштирганмиз. Ҳозиргача 70 тоннадан зиёдроқ сенаж тайёрладик. Бундан ташқари бу йил 2500 тонна силос, 700 тонна дағал хашак жамғарамиз. Ҳақиқатан ҳам, колхоз чорвадорлари моллар учун мустаҳкам озуқа базаси яратмоқдалар.

А. НАСРИДДИНОВ.

4.400.000 ТОННА УЧУН

Республика областларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида 1971 йил 4 сентябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Биринчи стун — областлар, иккинчи стун — бир кунда тайёрланган пахта; учинчи стун — мавсум бошидан буён тайёрланган пахта, тўртинчи стун — бир кунда машинада терилган пахта; бешинчи стун — мавсум бошидан бери машинада терилган пахта.

Сурхондарё	0,98	5,69	0,18	0,51
Қашқадарё	1,51	4,76	—	—
Андижон	0,56	1,38	—	—
Бухоро	0,38	1,26	—	—
Сирдарё	0,11	0,40	—	—
Наманган	0,11	0,19	—	—
Тошкент	0,10	0,14	—	—
Фарғона	0,12	0,12	—	—
Самарқанд	0,04	0,07	—	—
Хоразм	—	—	—	—
ҚҚАССР	—	—	—	—
Республика бўйича:	0,32	1,16	0,02	0,05
Шу жумладан ингичка толали пахта.				
Сурхондарё	1,00	5,34	—	—
Қашқадарё	0,34	0,34	—	—
Бухоро	—	—	—	—
Республика бўйича:	0,75	3,71	—	—

БРИГАДА ЧЕВАРЛАРИ

Деҳқоннинг қадрдон даласи — «оқ олтин» пайкаллари ўзгача чирой, ўзгача манзара кашф этган. Серфайз куз чор атрофга ўз сепини ёйган. Бўлиқ чаноқлардаги «оқ олтин» чаққон қўлларга мунтазир.

Термиз районидаги «Октябрь 40 йиллиги» колхозининг 20-бригадаси пахта пайкалларида худди шундай манзара, шундай руҳият. 105 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 40 центнердан ингичка толали пахта етиштириш мажбуриятини олган бу коллектив мўл ҳосил етиштирди. Қалб қўри, пешона тери билан парвариш қилинган, етиштирилган ҳосил барвақт пишди, барвақт очилди. 60 гектар майдон эса машина теримига ажратилди. Бригада аъзолари 22 август куни белларига этак боғлаб, йиғим-теримга киришдилар. Улар ҳар куни 1800-2000 килограммдан пахта теришмоқда. Бу ишда ҳозир 35 колхозчи қатнашяпти.

— Бригадамиз аъзолари, — дейди бригадир Темир Норхўжаев, — партия XXIV съезди қарорларига жавобан пахта тайёрлаш планини муддатидан илгари бажаришга қарор қилишган. Шунинг учун ҳам йиғим-теримга уюшқоқлик билан киришдик. Норхол Темирова, Улбош Бекмуродова, Ойгул Болтаева, Анор Қурбонназарова каби теримчиларимиз дастлабки кунлардаёқ бригада хирмонига 70-80 килограммдан пахта тўкиб, бошқаларга намуна бўлишмоқда.

Ҳа, бу илғор бригадада терим суръати кун сайин ошмоқда. Бригада аъзолари ўтган йили пахта тайёрлаш мажбуриятини 15 октябрда ошириб бажарган эдилар. Улар 40 центнерлик маррани бу йил ҳам худди шу муддатда эгаллаш учун янада ғайрат ва шижоат билан ишламоқдалар.

Бригадада дала меҳнаткашларига барча шарт-шароитлар яратиб берилган. Иссиқ овқат, чой ишнинг бошида ташкил этилган. Болалар яслиси ишлаб турибди. Ёш болали ва кўп болали оналарнинг ўз дўндиқчаларидан кўнгли тинч.

А. ҲАМЗАЕВ,
Сурхондарё области.

«ЛУНА-18» ПАРВОЗДА

ТАСС АХБОРОТИ

Космик фазони тадқиқ этиш программасига мувофиқ, Совет Иттифоқида 1971 йил 2 сентябрда Москва вақти билан соат 16 дан 41 минут ўтганда учирувчи ракета «ЛУНА—18» автомат станцияси билан парвоз қилди.

Станцияни учиришдан кузатилган мақсад — Ойни ва атрофидаги космик фазони илмий тадқиқ қилишни давом эттиришдир.

Автомат станция ернинг сунъий йўлдоши орбитасидан Ой томон учирилди. Станция парвозининг траекторияси мўлжалга яқин.

«Луна—18» станцияси билан радио орқали мунтазам алоқа қилиб турилибди. Телеметрик ахборот маълумотларига қараганда, станциянинг борт системалари ва агрегатлари нормал ишлаб турибди. Координация — ҳисоблаш маркази олинган маълумотларни ишлаб чиқмоқда.

СОЦИАЛИСТИК МУСОБАҚАНИ ТАШКИЛ ЭТИШНИ ЯНАДА ЯХШИЛАШ ТЎҒРИСИДА

(Боши биринчи бетда).

шартлари ва социалистик мажбуриятларини ишлаб чиқишга, мажбуриятларнинг бажарилишини текшириш ва якунлар чиқаришга ишчи, колхозчи, хизматчилар кенг оммасини жалб қилмаётган ҳоллар ҳам учрайди. Мусобақани ташкил қилиш масалалари ишчилар ва колхозчиларнинг мажлисларида камдан-кам муҳокама қилинади.

Мусобақа қатнашчиларини рағбатлантиришда жиддий камчиликларга йўл қўйилмоқда. Баъзи корхоналарда моддий рағбатлантириш фондларидан фойдаланиш мусобақанинг шартлари ва натижалари билан керакли йўсинда боғланган эмас. Мусобақа якунлари бўйича мукофотларни коллектив ёки айрим ходимнинг меҳнат қилиб қўшган ҳақиқий ҳиссасини етарлича ҳисобга олмаган ҳолда бериб туришлар ҳам учрайди. Меҳнатнинг маънавий жиҳатдан раҳбатлантирилишига етарлича баҳо берилмаётган ҳоллар бор, мавжуд маънавий рағбатлантириш системаси ҳамиша изчил қўлланилаяпти ва ундан тўғри фойдаланиляпти деб бўлмайди. Моддий рағбатлантириш маънавий рағбатлантириш билан баъзан мустаҳкам боғлаб олиб борилмаётир. Кўчма Қизил байроқларни. Фахрий ёрлиқлар ва мукофотларни топшириш, ғолибларни Ҳурмат дафтари ва Ҳурмат тахталарига ёзиб қўйиш юзаки, биров билиб, биров билмаган ҳолда ўтмоқда. Кўпгина коллективларда коммунистик меҳнат коллективлари ва зарбдорлари унвонларини тасдиқлаш ва уларни беришдаги талабчанлик бўшашиб кетган.

КПСС Марказий Комитети илғор тажрибани ўрганиш ва ёйиш практикасидаги жиддий камчиликларни қайд этиб ўтади. Ишлаб чиқариш ва меҳнатни прогрессив ташкил этиш методлари кўпгина ҳолларда узоқ вақтларгача корхона доирасидан ташқарига чиқмайди, планларни ишлаб чиқиш ва тасдиқлашда назарда тутилмайди. Айни маҳалда янги ташаббуслар иқтисодий мақбуллигини ва конкрет маҳаллий шароитларни назарда тутмаган ҳолда ёйиш учун тавсия этилаётган ҳоллар учраб туради. Баъзи министрликлар ва идоралар, касаба союз Марказий Комитетлари ва советлари энг яхши коллективлар ва айрим ишчиларнинг тажрибасини тегишлича ўрганиш ва ёйишни ташкил қилмаяптилар, илғорларнинг эришган ютуқлари сабот билан жорий этилишини корхоналарнинг раҳбарларидан суст талаб қилмоқдалар.

Социалистик мусобақанинг назарий проблемалари етарлича ишлаб чиқилмаяпти, адабиётда ва газета, журналларда, кино, радио ва телевидениеда, шунингдек СССР Халқ хўжалиги ютуқлари виставкасида ҳамда республикалар, ўлкалар ва областларнинг халқ хўжалиги ютуқлари виставкаларида мусобақани ташкил этиш амалий тажрибалари кам ёритилмоқда.

КПСС Марказий Комитети қарор қилади:

1. КПСС XXIV съезди қарорларини муваффақиятли амалга ошириш, халқ хўжалик планлари ва топшириқларини бажариш учун омманинг ташаббуси ва ижодий активлигини янада ривож топтириш, умумхалқ социалистик мусобақасини авж олдириш партия, совет, касаба союз, комсомол ташкилотлари ва хўжалик раҳбарларининг жуда муҳим вазифаси деб ҳисоблансин.

Фан-техника революцияси шароитларида социалистик мусобақа халқ хўжалигини ривожлантириш ва меҳнаткашларни тарбиялашда сифат жиҳатидан янги роль ўйнашга даъват этилган. Меҳнат унумдорлигини, ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини бутун чоралар билан оширишга — меҳнат сарфини камайтириш, хом ашё ва моддий ресурслардан рационал фойдаланиш ва уларни тежаб-тергаш, маҳсулот сифатини ошириш, ишлаб чиқариш фондлари ва капитал маблағлардан фойдаланишни яхшилашга меҳнаткашларни сафарбар этиш социалистик мусобақанинг асосий йўналиши бўлиб қолмоғи керак. Коллективларнинг экономика эҳтиёжлари ва аҳолининг ўсиб бораётган талабларига мувофиқ юқори сифатли саноат ва қишлоқ хўжалик маҳсулотлари, яхши халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришни кўпайтириш йўлидаги ташаббусни бутун чоралар билан қўллаб-қувватламоқ лозим.

КПСС Марказий Комитети фан-техника тараққиётини тезлаштириш ишида меҳнаткашларнинг активлигини бутун чоралар билан ошириш зарур, деб таъкидлайди. Ҳар бир ишлаб чиқариш коллективида ва илмий коллективда оммавий ижодий изланиш, техникавий ва илмий консерватизмга, қотиб қолишга нисбатан муросасизлик вазиятини вужудга келтиришга қунт билан эришмоқ лозим. Мусобақа ишда юқори кўрсаткичларга эришиш учун чинакам ижодий кураш вазиятини яратишнинг сўзсиз шарти бўлган меҳнатни илмий асосда ташкил этишни яхшилашга ёрдам бермоғи керак.

Саноат корхоналари, транспорт ва қурилиш, илмий тадқиқот, лойиҳалаш ва конструкторлик ташкилотлари ходимларининг куч-ғайратлари янги техника ва илғор технологияни ишлаб чиқиш ва уларни жорий этиш муддатлари қисқартирилишига, ишлаб турган корхоналарни самарали реконструкция қилишга, янги қувватларни лойиҳалаш ва ишга туширишни жадаллаштиришга, ишлаб чиқаришни ҳар томонлама рационализация қилиш, уни комплекс равишда механизациялаш ва автоматлаштириш, машина-ускуналарни модернизация қилиш, меҳнатни, ишлаб чиқариш ва бошқаришни ташкил этишни такомиллаштириш, корхоналарнинг уюшқоқлик билан бир маромда аниқ ишлаб туришини таъминлашга қаратилмоғи керак.

Қишлоқ хўжалиги ходимлари маҳсулот ишлаб чиқаришни ўстириш ва таннархини арзонлаштириш, қишлоқ хўжалик экинлари ҳосилдорлигини ва чорвачилик маҳсулдорлигини ошириш, маҳсулот сифатини яхшилаш, ем-хашак етиштириш ва тайёрлашни кўпайтириш, колхоз ва совхозларнинг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш, ишлаб чиқаришни электрлаштириш ва химиялаштириш суръатларини жадаллаштириш, ерларни мелиорация қилиш, техника ва меҳнат ресурсларидан фойдаланишни яхшилаш учун сабот-матонат билан кураш олиб бормоқлари керак.

Хизмат кўрсатиш доирасидаги социалистик мусобақа хизмат доирасини халқ хўжалигини индустриал соҳасига айлантиришга, аҳолига хизмат кўрсатиш маданиятини юксалтиришга, совет кишиларининг эҳтиёжларини иложи борича тўлароқ қондиришга қаратилмоғи керак.

2. КПСС Марказий Комитети партия, совет, касаба союз, комсомол ва хўжалик органлари зиммасига социалистик мусобақанинг демократик асосларини меҳнаткашларнинг ўз ижодий ишлари сифатида изчиллик билан ривожлантириб бориш, мусобақани ташкил этиш ва унга раҳбарлик қилиш практикасидан формализм, бюрократларча бузиш элементларини қатъият билан қўпориб ташлаш, мусобақа масалаларини ҳал қилишда меҳнат коллективларининг ролини бутун чоралар билан ошириш, мусобақани ташкил этишнинг ошкоралик, натижаларни қиёслаш, тажрибани амалий такрорлаш имкониятларидан иборат ленинча принципларини оғишмай амалга ошириш вазифаларини юклайди. Мусобақани ривожлантиришда рағбатлантириш чораларини тўғри қўллаш муҳим иш ҳисобланади. Маънавий рағбатлантириш чораларига алоҳида эътибор бермоқ зарур. Маънавий рағбатлантириш коммунизм қурилиши шароитларида олға ҳаракатимизнинг тобора кўпроқ асосий рағбатлантирувчи кучлари бўлиб бормоқда.

Кишиларни меҳнатга ва ижтимоий мулкка коммунистик муносабат руҳида тарбиялашни кучайтиришда, ташаббусни янада ривожлантириш, ишчилар, колхозчилар, хизматчиларнинг ишлаб чиқариш ва ижтимоий активлигини кўтаришда, меҳнаткашларни ишлаб чиқаришни бошқаришга янада кенгроқ жалб этишда, юксак маънавий сифатларни тарбиялаш, ҳамкорлик ва ўртоқларча ўзаро ёрдам муносабатлари, интизом ва уюшқоқликни мустаҳкамлашда социалистик мусобақадан тўла равишда фойдаланмоқ зарур.

Ишлаётган ҳар бир кишини ўз коллективига меҳр-муҳаббат билан қарайдиган, фабрика маркасининг шарафи учун масъулият ҳиссини сезадиган, ўз касби билан фахрланадиган қилмоқ лозим.

Партия ва хўжалик органлари, касаба союз, комсомол ташкилотлари меҳнатга коммунистик муносабатда бўлиш ҳаракатини актив суратда қўллаб-қувватлашга, социалистик мусобақанинг ҳамма формаларини мана шу ҳаракат тажрибаси билан бойитишга, коммунистик меҳнат коллективлари ва зарбдорлари унвонларини бериш ва уларни тасдиқлашга янада талабчанлик билан ёндошишга даъват этилганлар. Мана шу фахрий унвонларга сазовор бўлган коллективлар ва айрим ходимлар меҳнатда энг юқори кўрсаткичларга эришувда, касб-ҳунар маҳоратини, маданий-техника даражасини оширишда ва коммунистик ахлоқ нормаларига риоя қилишда чинакам намуна бўлмоқлари керак. Коммунистик меҳнат мактабларига ҳамма чоралар билан ёрдам кўрсатмоқ зарур.

3. Иттифоқдош республикалар Компартиялари Марказий Комитетларига, ўлка, область, шаҳар, округ, район партия комитетларига, бошланғич партия ташкилотларига, иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советларига, министрликлар ва идоралар, ВЦСПС, касаба союзлари Марказий Комитетлари ва советларига, ВЛКСМ Марказий Комитетига социалистик мусобақани ташкил этишда ушбу қарорда кўрсатиб ўтилган камчиликларга барҳам бериш чораларини кўришлари таклиф қилинсин. Шахсий ва коллектив ижодий планлар ишлаб чиқиш, касб-ҳунарлар мусобақаси, кўп станокчилар ҳаракати, тажрибали ишчи ва колхозчиларнинг ёшларни оталиққа олиши, маҳорат конкурслари, ишлаб чиқариш резервларининг жамоатчилик кўриклари, шахсий тежаб-тергаш ҳисоб-китоблари кенгроқ ёйилсин. Социалистик мусобақада шартнома асоси барча чоралар билан ривожлантирилсин, ишчилар, колхозчилар, бригадалар, кооперация усулида маҳсулот етказиб бериш билан боғланган турдош ва ёндош корхоналарнинг коллективлари ўртасида, қурилиш, монтаж ва транспорт ташкилотлари, ишлаб чиқариш бирлашмалари билан фирмалари, шунингдек илмий-тадқиқот, лойиҳалаш ва лойиҳалаш-конструкторлик ташкилотлари ўртасидаги мусобақа кенгайтирилсин; меҳнаткашларнинг турли категориялари орасида мусобақани ташкил этишга табақалаб ёндошилсин.

Социалистик мажбуриятларни ишлаб чиқиш ва қабул қилиш практикаси яхшилансин. Коллективларнинг социалистик мажбуриятлари ишлаб чиқаришни ривожлантириш борасида олинган пландаги давр мобайнида корхоналар ва соҳалар олдига қўйилган мақсад ва вазифалардан чиқиб келиб, ишчилар, колхозчилар, инженер-техник ходимлар ва хизматчиларнинг индивидуал мажбуриятлари ва таклифларини ўз ичига олиши, уларнинг ташаббус ва тажрибасини ифодалаши, меҳнаткашларни ижодиётга, мавжуд резерв ва имкониятлардан яхшироқ фойдаланишга ундамоғи лозим. Корхоналар, министрликлар ва идораларнинг айрим раҳбарлари катта-катта резервлар ва имкониятларни яшириб, уларни планга киритмаслик ва кейинчалик оширилган мажбуриятлар олиш практикаси қоралансин. Бу нарса планлаштиришда, моддий-техника таъминотида муайян қийинчиликлар вужудга келтириб, кишиларни тарбиялашда салбий оқибатларга олиб келади. Турли коллективлар мусобақасининг якунлари таққосланаётганида даставвал зиммага олинган ва бажарилган планларнинг тиғизлиги, шунингдек ишлаб чиқариш харажатлари даражаси назарда тутилмоғи зарур.

4. КПСС Марказий Комитети социалистик мусобақани ташкил этишда хўжалик раҳбарлари, инженер-техник ходимлар, қишлоқ хўжалиги мутахассисларининг роли ва масъулиятини ошириш зарурлигига партия, касаба союз ва совет органлари, министрликлар ва идораларнинг эътиборини жалб қилади.

Хўжалик раҳбарлари ҳар бир меҳнаткаш олган мажбуриятини бажаришига, ўз қобилиятларини тўла-тўкис ишга солишига имкон берувчи унумли меҳнат қилмоғи учун зарур ташкилий-техникавий ва иқтисодий шароитлар яратиб беришга мажбурдирлар. Омманинг ижоди билан бунёд этиладиган барча янгиликларни ўз вақтида пайқаш ва қўллаб-қувватлаш, илғорлар ва энг яхши коллективларнинг эришган ютуқларини ёйиш юзасидан самарали чоралар кўриш, ишчилар, колхозчилар, хизматчиларнинг касб-ҳунар тайёргарлик даражасини ошириш тўғрисида доимо ғамхўрлик қилиб туриш муҳимдир.

Корхоналарнинг инженерлари, техниклари, экономистлари, колхоз ва совхозларнинг мутахассислари ишлаб чиқариш резервларини излаш ва улардан фойдаланишда, мусобақалашаётганларнинг мажбуриятларини техника-иқтисодий жиҳатдан асослашда, ҳар бир иш ўрнини ташкил қилишни яхшилашда актив қатнашмоққа, ишчи ва колхозчиларнинг техника ижодиёти ривожланишига, уларнинг таклифлари ишлаб чиқаришга жорий қилинишига ҳамда социалистик мажбуриятлари бажарилишига бутун чоралар билан ёрдам беришга даъват этилганлар. Улар ишлаб чиқаришни техника жиҳатидан такомиллаштиришда, ватанимиз ва чет эл практикасида техника, технология, меҳнат ва ишлаб чиқаришни ташкил этиш соҳасида мавжуд ҳамма илғор ютуқларни ўрганиш ва жорий этишга, саноат корхоналари, колхозлар ва совхозлар ишининг барча иқтисодий кўрсаткичларини яхшилаш юзасидан тадбирлар ишлаб чиқиш ва амалга оширишга ўз куч-қувватларини сарфламоқлари керак.

5. Иттифоқдош республикалар Компартиялари Марказий Комитетлари, ўлка, область, шаҳар, район партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари социалистик мусобақада коммунистларнинг пешқадамлик ролини таъминласинлар, мусобақани ташкил этишни яхшилаш учун маъмурият фаолиятини назорат қилиш ҳуқуқидан тўлароқ фойдалансинлар, омма ўртасидаги сиёсий ишнинг хилма-хил шаклларини мусобақани авж олдиришга йўлласинлар, социалистик мусобақани ташкил этиш ва унга раҳбарлик қилишда касаба союзларининг ролини оширсинлар.

Касаба союзлар меҳнаткашларнинг ижодий активлигини ривожлантиришга, социалистик мусобақа шакли ва методларини такомиллаштириш ва бойитиб боришга, унинг таъсирчанлигини оширишга даъват этилган. Меҳнаткашлар ўртасида мусобақани ташкил қилиш, меҳнатга коммунистик муносабатда бўлиш ҳаракати, илғор тажриба, илмий техникавий ва иқтисодий билимларни ёйиш, рационализаторлик ва ихтирочилик фаолиятини ривожлантириш, илмий-техника жамиятлари ишини яхшилаш масалалари ҳар бир касаба союз ташкилотининг диққат марказида турмоғи, ишчи ва колхозчиларнинг йиғилишларида мунтазам равишда муҳокама қилиб турилмоғи лозим.

Ёшлар кенг оммасини, даставвал комсомолларни мусобақага, меҳнатга коммунистик муносабатда бўлиш ҳаракатига жалб қилмоқ, йигит ва қизларнинг ижодий активлигини оширмоқ, уларни меҳнатга меҳр-муҳаббат билан қараш, халқ мулкини авайлаб эъзозлаш руҳида тарбиялаш, техника тараққиётини тезлаштириш ва меҳнатни илмий асосда ташкил этишни жорий қилишда ёш ишчилар, колхозчилар ва мутахассисларнинг ролини ошириш, ёшларнинг иқтисодий билимларни эгаллашга, профессионал маҳоратини оширишга, замонавий машина ва механизмларни эгаллашга интилишини ривож топтириш, комсомол ташкилотларининг зарбдор қурилишлар, чорвачилик, енгил ва озиқ-овқат саноати корхоналари, савдо-сотиқ ва хизмат кўрсатиш доираси устидан оталиғини яхшилаш комсомолнинг касаба союзлари билан биргаликдаги энг муҳим вазифасидир.

6. ВЦСПС, СССР Фанлар академияси, СССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги, СССР Министрлар Советининг меҳнат ва иш ҳақи масалалари бўйича Давлат комитети конкрет тажрибаларни якунлаштириш практикасини яхшилаш ҳамда социалистик мусобақани, меҳнатга коммунистик муносабатда бўлиш ҳаракатини янада ривожлантириш проблемаларини назарий жиҳатдан чуқурроқ ишлаб чиқиш чораларини кўрсинлар.

7. Марказий ва маҳаллий газета, журналларнинг, кино, радио ва телевидение редакциялари, нашриётларнинг раҳбарлари социалистик мусобақа, меҳнатга коммунистик муносабатда бўлиш ҳаракати масалаларини ёритишни яхшиласинлар, меҳнат қаҳрамонлари, ишлаб чиқариш илғорлари ва новаторлари тўғрисида ёрқин ва жозибали ҳикоя қилиб берсинлар, ташаббусларнинг моҳиятига чуқурроқ кириб борсинлар, практикада синовдан ўтган янги ташаббусларни қўллаб-қувватласинлар ва ёйсинлар, илғор меҳнат методлари мазмунини очиб берсинлар, мусобақанинг социал, иқтисодий ва сиёсий аҳамиятини тўлароқ кўрсатсинлар, мусобақадошлар йўқламасини мунтазам равишда уюштириб турсинлар, мусобақанинг бориши, унинг натижалари, юксак кўрсаткичларга эришиш йўллари тўғрисида меҳнаткашларни кенг кўламда хабардор қилиб турсинлар. Ишлаб чиқаришнинг энг яхши коллективлари ва новаторларининг иши тўғрисида матбуот, телевидение ва радио хабар, мақолалари, киножурналлар миллион-миллион меҳнаткашлар учун илғор тажриба ёйишнинг чинакам мактаби, илғор ишчи, колхозчи, хизматчиларни маънавий жиҳатдан рағбатлантирувчи муҳим восита бўлиб қолмоғи керак.

8. СССР Халқ хўжалиги ютуқлари виставкасининг Главвиставкоми новаторлар ва энг яхши коллективларнинг тўққизинчи беш йиллик топшириқларини муваффақиятли бажариш учун курашдаги ютуқлари ва социалистик мусобақани ташкил этишдаги илғор тажрибасини кўрсатишни кўзда тутувчи тадбирларни ишлаб чиқсин ва амалга оширсин.

* * *

КПСС Марказий Комитети ишчи ва колхозчилар, инженерлар, техниклар, қишлоқ хўжалиги мутахассислари, хизматчилар, фан ва маданият ходимлари, Ватанимизнинг барча меҳнаткашлари социалистик мусобақани янада кенг авж олдириб, халқ хўжалик планлари, КПСС XXIV съездининг қарорлари, коммунистик қурилишнинг улкан вазифалари муваффақиятли бажарилиши учун ўз куч, билим ва ғайрат-шижоатларини сарфлайдилар деб қаттиқ ишонч билдиради.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ

Фотолавҳалар

Меҳнат Қизил Байроқ орденли Тошкент «Қизил тонг» фирмасининг коллективи ўртасида Улуғ Октябрнинг 54 йиллиги шарафига социалистик мусобақа кенг авж олди. Юқоридаги суратда фирманинг илғор ишчиларидан Холида Аҳмаджонова. У ана шу ҳаракатнинг пешқадамларидан бири. Юсуф Сокинбоев эса (пастдаги сурат) Тошкентдаги «Эталон» заводининг илғор ремонтчи слесарларидан бири. Беш йиллик топшириқни тўрт йилда бажаришга аҳд қилган бу донгдор ишчи яхши кўрсаткичларни қўлга киритмоқда.

М. НУРИДДИНОВ фотолари.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИДА

Ўзбекистон ССР Олий Советининг транспорт, йўл хўжалиги ва алоқа масалалари билан шуғулланувчи доимий комиссияси ўз мажлисини ўтказди.

Комиссия раиси В. А. Козимов раислик қилган бу мажлисда Ўзбекистон ССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1971 йилги давлат плани ва давлат бюджети лойиҳаларини муҳокама қилиш вақтида доимий комиссия берган тавсиялар қандай бажарилаётганлиги тўғрисида Ўзбекистон ССР Автомобиль транспорти министри П. И. Соколов ва республика алоқа министрининг ўринбосари Ш. Шомуҳамедовнинг докладлари тингланди.

Доимий комиссия министрликларнинг ишида бир қанча ижобий натижаларга эришилганлигини таъкидлаб, молия-хўжалик фаолиятидаги мавжуд камчиликларга ана шу министрликлар раҳбарларининг эътиборини жалб этди. Энг катта камчиликлар шундан иборатки, ишлаб чиқариш топшириқларини ва бюджет олдида олинган мажбуриятларни муваффақиятли бажариш учун резервларнинг ҳаммаси ишга солинган эмас. Жумладан, автомобиль транспорти корхоналарида автомобиль паркидан фойдаланиш коэффициенти етарли эмаслиги, капитал қурилиш учун ажратилган маблағлар кўнгилдагидек ўзлаштирилмаётганлиги кўрсатилди. Алоқа министрлиги телефон станцияларининг, хусусан Тошкент шаҳридаги телефон станцияларининг ишини такомиллаштириш соҳасидаги тадбирларни суст амалга оширмоқда.

Доимий комиссия министрликларнинг раҳбарларига аниқланган камчиликларни тугатиш учун тегишли чоралар кўришни топширди. (ЎзТАГ).

АВСТРАЛИЯЛИК МЕҲМОНЛАР

«Австралия — СССР» жамияти президентининг ўринбосари Клайв Эватт бошчилигидаги шу жамият делегацияси Ўзбекистонда бир неча кун меҳмон бўлди. Делегация Тошкент, Самарқанд ва Бухоронинг ҳаёти билан танишди, колхозларнинг бирида бўлди. Делегация чет мамлакатлар билан дўстлик ва маданий алоқа Ўзбекистон жамиятининг раҳбарлари ҳамда активлари билан учрашди.

(ЎзТАГ).

Ажаб савдолар
БЕДАРВОЗА ИДОРА

Қани бир холис одам бўлса айтсин: бармоғини қаттиқ тишлаб, жон азобидан қийналиб турган бўлса ҳам «йўқ, бу менинг қўлим эмас, бегона қўллар» деб исботламоқчи бўлган одам топилармикан? Ўн гувоҳ қасам ичиб, бу ўзининг қўли деса-ю у «ўламан саттор, — бу ёт қўллар» деса.

Ажабо, шунақа одамлар ҳам бўлар экан-да. Рост гап, улар Чехов қаҳрамонлари ҳам эмас, эртаклардаги «ўжар»лар ҳам эмас, шу кунларда сиз билан, биз билан бирга нафас олиб яшаётган одамлар улар.

Жиззах шаҳар коммунал хўжалик бўлими мироби Петр Ильенкога 1970 йилда чиқим ордери билан сентябрь, октябрь ва декабрь ойлари учун 356 сўм 64 тийин, ведомость бўйича эса 1971 йилнинг январь, февраль ва март ойлари учун 201 сўм 41 тийин берилди, дейилади.

Ўртоқ П. Ильенко 1971 йил 12 июлда ёзган тушунтириш хатида юқорида кўрсатилган пулларни олмаганини, ўша давр мавсумий деб ҳисобланмаслигини, 558 сўм 5 тийин олганлиги ҳақидаги имзо унинг имзоси эмаслигини айтади. Имзосини туширган қўллар бегона қўллар эканини уқтиради.

1969 йил 15 апрель 45-номерли буйруқ билан 1969 йил 1 мартдан Асадулла Мухторов ободонлаштириш бўйича ишчи қилиб тайинланди. Унинг ойлик маоши 70 сўм қилиб кўрсатилади.

Асадулла Мухторов ўзининг 1971 йил 28 июлда ёзган тушунтириш хатида шаҳар коммунал хўжалиги учун ҳечқандай фойдали иш қилмаганини, ишга қабул қилиш ҳақида ҳеч қандай ариза ҳам ёзмаганлигини кўрсатади. Бўлмаса, бу ишни ким қилади? Яна бегона қўллар!

Шаҳар коммунал хўжалик бўлимининг бош инженери, Асадулланинг акаси Абдусаттор Мухторов ойлик маош ва ведомостларга имзо чекиб олаверган.

Жиззах медицина билим юртининг берган справкасига қараганда Асадулла 4-курс студенти бўлиб, каникул пайтларида тез ёрдам станциясида ишлаган.

Шу кўзбўямачиликда ҳам 604 сўм 35 тийин уриб қолинган. Шаҳар коммунал хўжалик бўлимининг 1970 йил 20 июндаги буйруғи билан 1970 йил 5 майдан Мелибой Эшонқулов деган кимса сув омбори зонасига ишчи этиб қабул қилинди. Мелибой Эшонқуловнинг ўзи эса аслида 25-автоколонна шофёри бўлиб ишлаган экан. Унинг ёзишича, бир тийин ҳам пул олмаган, қўл ҳам қўймаган.

Яна бегона қўллар.

Бу сафар сув омбори зонасида боғбон бўлиб ишловчи Беркинбой Асқаров қўл урган экан. Унинг «ихтироси» билан давлатнинг 531 сўм 36 тийини «чап» чўнтакка тушади.

Энди мана бу тушунтириш хатига эътибор беринг:

«Тириклар ҳам, ўликлар ҳам гувоҳ: мен вафот этганларни кўмиш бюросида сира ишлаганим йўқ, тирикларнинг ҳам, ўликларнинг ҳам ҳақини еганим йўқ. Ҳаммаси менга туҳмат».

Михаил Иванович Осадченко деган киши 1971 йил 15 июлда ана шундай мазмунда тушунтириш берди. Ҳужжатлар эса бундай дейди: М. И. Осадченко шаҳар коммунал хўжалик бўлимининг 1970 йил 10 июндаги 66-рақамли буйруғи билан кўмиш бюросига техник этиб тайинланган. Бу ерда ҳам бегона қўллар сезилади.

Шаҳар коммунал хўжалиги бўлимининг инженери И. В. Зибнов қайнағаси Осадченко бечорани ана шу аҳволга туширди. Бюрода техник вазифаси бўш турганлигидан фойдаланиб шу ишни қилади ва ойликни қалбаки имзо чекиб олаверади. Бегона қўллар ҳақидаги суҳбатни давом эттираверсак бир талай. Ҳеч ишламаган Ш. Айтметова, учун шу ташкилотнинг экономисти Ш. Нораиев, Холмат Ҳайитов, Туроб Раҳматов, Худойқул Бобоназаров деган кишиларни ҳам «ишлатиб» пулини бегона қўллар олган. Энди ҳақли ва лўнда савол туғилади: Жиззах шаҳар коммунал хўжалик бўлими деган идора бедарвозами? Бу ерда бошлиқ ёки бирорта назоратчи йўқми? Буйруқларга жимжимадор имзолар чеккан «амакимиз» соғ-саломатмилар? Ҳа, соғу саломатлар. Омон бўлсинлар. Энди бошлиқ ҳақида бир-икки оғиз сўз:

Шаҳар коммунал хўжалик бўлими бошлиғи Қодиров узлуксиз равишда кассадан аванс олиб, қайтаришга келганда зил кетиб юра берган. Шунинг оқибатида 2 минг сўмдан зиёд қарздор бўлиб қолган. Бухгалтер О. Н. Сванидзенинг бўйнида ҳам 2 минг сўмга яқин қарз турибди. 1970 йил 9 май куни касса ҳисобидан «полёт» соати олиниб бошлиққа совға қилинган. Кассага қўл чўзиб, у бу нарсаларни олиш одат тусига киради. 1966 йилда «Москвич» маркали енгил машина (27-66 СИБ) шаҳар коммунал хўжалик бўлими балансидан чиқариб ташланди. ва Зоиров деган кишига 192 сўмга сотилди. Аслида эса бу «Москвич» ҳисобда турибди.

— «Москвич» машинаси қани ва у кимга сотилган? деган саволга Қодиров жавоб беришдан бош тортди. Шаҳар ижроия комитети, область коммунал хўжалиги бошқармасидаги ўртоқлар «бедарвоза идора»нинг ҳолига қачонгача томошабин бўлиб қарайдилар? Шу кичкина бир ташкилот 1968—1971 йиллар давомида давлатга жами 31 минг сўмдан зиёд зарар келтирган. Шундан юқоридаги «амакилар», бегона қўллар 20 минг сўмдан ортиғини ҳазм қилиб юборганлар. Бунда ким қандай роль ўйнади ва ўзининг қанақа ҳиссасини қўшди? Бу саволга аниқ жавобни тергов органларидан кутамиз.

А. АШУРОВ,
Сирдарё область халқ контроли комитетининг инспектори.
Т. ЖАМОЛОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ»ДА БОСИЛГАНДАН КЕЙИН

«ОСМОНДАН ТУШГАН ОДАМ»

Яхши ниятли одамлар халқ хўжалигини ривожлантириш, давлат ва халққа фойда берадиган янгиликлар ўйлаб топишга интиладилар. Аммо нафс балосига учраган В. Н. Плужников эса, ташкилот ва муассасаларнинг раҳбарларини алдаш «кашфиёт»ини ўйлаб топди. У бир неча ерда «ўриндошлик» йўли билан «ишлаб», кейинги тўрт йилда ғайриқонуний йўл билан давлатнинг 14847 сўм пулини ўзлаштирди.

Газетамизнинг шу йил 11 июль сонида босилган юқоридаги сарлавҳали фельетонда В. Н. Плужниковнинг жиноий хатти-ҳаракатлари ва унга йўл очиб берган ташкилот ҳамда муассаса раҳбарларининг масъулиятсизлиги очиб ташланган эди. Нукус шаҳар партия комитетидан маълум қилишларича, текширишда фельетонда келтирилган фактлар тасдиқланган. Плужниковни қонунсиз ишга олган ва унга ҳақ тўлаган ташкилот ҳамда муассасаларнинг раҳбарларига нисбатан маъмурий чора кўрилган. Амалдор шахслардан тўрт кишидан Плужниковга қонунсиз тўланган пулни ундириб олишга қарор қилинган. Плужников эса ҳам асосий, ҳам қонунсиз эгаллаб келган ўриндошлик вазифаларидан бўшатилган.

«ХЛЕСТАКОВ НУКУСДА»

Ғазетанинг шу йил 5 августдаги сонида босилган юқоридаги сарлавҳали фельетонда Ўзбекистон илмий-оммабоп ва хроникал-ҳужжатли фильмлар киностудияси Қорақалпоғистон филиалининг режиссёри С. Алланазаровнинг ножўя хатти-ҳаракатлари танқид қилинган эди.

Фельетон Ўзбекистон илмий-оммабоп ва хроникал-ҳужжатли фильмлар киностудияси Қорақалпоғистон филиали коллективининг умумий йиғилишида муҳокама қилинган. Унда келтирилган фактлар тўла тасдиқланган. С. Алланазаров вазифасидан бўшатилган ва уни жавобгарликка тортишга қарор қилинган. Бундан кейин юқоридаги каби камчиликлар юз беришига йўл қўймаслик чоралари белгиланган.

ДАДИЛ ҚАДАМ

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ IV ПЛЕНУМИ ҚАРОРЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРАМИЗ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети IV пленумининг «Алмашлаб экишни жорий этиш асосида чорвачиликнинг мустаҳкам озуқа базасини вужудга келтириш соҳасида республика партия ташкилотларининг вазифалари тўғрисида» қабул қилган қарори деҳқончилик ва чорвачилик истиқболи учун ҳаётий муҳим аҳамиятга эгадир. Қарорда КПСС XXIV съезди белгилаб берган вазифаларни амалга ошириш тадбирлари аниқ кўрсатиб ўтилган.

Пленум қарорида таъкидланганидек, эндиликда пахтачиликнинг равнақ йўли, айниқса жамоат чорвачилигини ривожлантиришнинг энг муҳим шарти алмашлаб экишни жорий этишдадир. Бунга деҳқонларнинг кўп йиллик тажрибаси ҳам, фан ютуқлари ҳам тўла исботлаб берди.

Колхозимиз пахта-беда алмашлаб экишни амалга оширишга Хоразм области хўжаликлари орасида биринчилар қаторида киришди. Правление ва партия ташкилоти белгилаган, колхозчиларнинг умумий йиғилишида тасдиқланган алмашлаб экишни жорий этиш тадбирлари области партия комитети ва область ижроия комитети томонидан маъқулланди. «Ўзгипрозем»нинг областдаги экспедицияси алмашлаб экиш схемасини ишлаб берди.

1966 йилдан бошлаб пахта-беда алмашлаб экишни амалга оширишга киришдик. Колхозда бешта алмашлаб экиш массиви ташкил этилди. Ҳар массив нинг учун бригадаларга 2:8 схемаси бўйича бригадаларга алмашлаб экиш жорий қилинди. Бунда иккита беда даласи ва саккизта пахта даласи бўлади, беда уч йилда бузилади, унинг ўрни пахтага бўшатиб берилади.

Масалан, биринчи алмашлаб экиш массивида учта бригаданинг пахта майдони 227 гектар. Бу майдон 22,7 гектардан ўнта далага бўлинган. Икки далада 45,4 гектар ерга беда, қолган майдонга пахта экилди. Уч йилдан кейин ўша 45,4 гектар беда бузилиб, ўрнига яна пахта экилди. Янгидан 45,4 гектар пахта майдонига эса беда экилди. Бошқа массивларда ҳам алмашлаб экишнинг 2:8 схемаси қўлланилди. Шу тариқа ҳозиргача 100 гектар майдонда пахта-беда алмашлаб экиш амалга оширилди. Бу йил 50 гектар бедапоя ҳайдалиб, ўрни пахтага бўшатиб берилади.

Мавжуд 1022 гектар пахта майдонида алмашлаб экиш 10-12 йилда тўла жорий этилади.

Энди алмашлаб экишнинг афзалликлари ҳақида қисқача тўхталамиз.

Аввало, беда тупроқ структурасини яхшилаб, ерни азотга бойитиши туфайли бедапоядан чиққан ерда мўл пахта ҳосили етиштирилганлигини қайд қилиш зарур. Беданинг яна бир хосияти шуки, у ернинг шўрини кўтаришга ёрдам беради. Қаландар Юсупов, Рўзмат Матримов бошлиқ бригадаларда бедапоядан чиққан ерларда пахта ҳосилдорлиги сурункасига пахта экилгандагига қараганда 4-4,5 центнерга ошди.

Беда ғўзанинг вилт касаллигига қарши курашда муҳим восита эканлиги ҳам илмий асосланган, тажрибада синалган. Эски бедапоялар ўрнига экилган пахта далаларида вилт бўлмади. Вилт кўп тарқалган Ободон Тожиёзова бошлиқ бригадада алмашлаб экиш амалга оширилгач, бу касаллик тўла тугатилди.

Алмашлаб экишни жорий этилиши чорвачилик учун мустаҳкам озуқа базаси яратиш ва чорва маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш имкониятларини колхозимизда нисбатан кенгайтирди. Беда экилган ерга беда экилиб, бедадан 10-15 йил ҳайдалмасди. Беда тупроқ унумдорлиги пасайиб кетарди. Бедапоялар ўз ўрнида ҳам турса, пахта ўрнига экилган беда ҳосили ҳам ошди. Пахта ўрнига беда экилган майдонларда ҳар гектарида ҳосилдорлик 13-15 центнер ошди, ўртача ҳар гектар ердан 100 центнердан ортиқ ҳосил беда олинди.

Тўйимли озуқанинг серобгарлиги туфайли беш йилда сут етиштириш бир ярим баравар кўпайди. Гўштга топшириладиган ҳар бир қорамолнинг вазни 260 килограммдан 380-400 килограммга етди. Бу йил ҳам янги бўрдоқичига отланган бир ...

Биз алмашлаб экиш йўлида олдинга томон дастлабки қадамни қўйдик. Бу қадамни келгусида янада мустаҳкамлаймиз, алмашлаб экишни тўлиқ жорий этиб, пахта ва чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтирамиз.

Х. ДАВЛАТОВ,
Боғот районидаги «Победа» колхози раиси.
С. САФОЕВ,
колхоз агрономи.
А. СОБИРОВ,
сут-товар фермаси мудири.

Андижон области. Марҳамат районидаги Ильич номли колхознинг бу йил 550 тонна пахтани «зангори кема» бункеридан тўкиш мажбуриятини олган механик-ҳайдовчиси Ҳафиз Полвонов. У ўз агрегатини ремонтдан чиқариб шайлаб қўйди. Моҳир механизатор, колхоз партия ташкилотининг секретари К. Ҳусанов ва устахона бошлиғи Р. Абдуллаевлар терим режалари ҳақида суҳбатлашмоқда. Пастдаги сурат Бухоро область трикотаж фабрикасидан олинган. Корхонанинг илғор ишчиси Р. Нурова смена топшириқларини мунтазам 120-130 процент бажариб, ҳамманинг ҳурматини қозонмоқда.

А. Тўраев фотолари.

ШАХМАТ

БЕЛЛАШИШ ИШТИЁҚИ

Аёллар ўртасида жаҳон чемпиони билан куч синашиш иштиёқида курашаётган тўрт шахматчининг ўзаро баҳси ниҳоясига етган сари асабий ҳолатлар юзага келмоқда. Голландияда 22 ёшли грузин қизи Нона Александрия билан югославиялик машҳур шахматчи Милунка Лазеревич куч синашмоқдалар. Дастлаб Нона устма-уст зарба берган бўлса, кейин ўзини қўлга олган Лазеревич ҳам бўш келмади. Иккаласи ҳужумкорликка куч бериб, томошабинлар эътиборини қозонишмоқда. Минскда ҳам худди шундай вазият рўй берган бўлса-да, москвалик Алла Кушнир бокулик рақибаси Татьяна Затуловскаядан ҳарқалай асаби бақувватроқ эканини кўрсатмоқда.

ШАҲРИСАБЗЛИКЛАР МАМНУН

Қишлоқ спортчи аёлларининг республика II спартакиадаси вакилларини қашқадарёлик мухлислар мамнунлик билан қарши олишди. Шаҳрисабз бир хафта чинакам спорт байрами тусини олди. Шахматчи-шашкачилар баҳсига ҳам кўплаб мухлислар келиб туришди. Улар М. Турғунова, Р. Худойбердиева, У. Турсунова, Х. Очиловалардан иборат Самарқанд область қизларининг чемпионликка қандай эришганликларининг шоҳиди бўлишди. Тошкент область вакиллари билан сурхондарёликлар 2—3-ўринларни эгаллашди. Ғолиб командалар ва шахсий биринчилик эгаларига диплом, жетон ҳамда эсдалик совғалари берилди.

ТОШКЕНТ ТУРНИРИ

54 шахматчи иштирокида давом этаётган мусобақа ҳам охирлаб қолди. Ўзбек шахматчиларининг дастлабки устозларидан бири С. Н. Фрейман хотирасига бағишлаб ўтказилаётган бу турнирда энг кучли мастерларимиз ўз маҳоратларини кўрсатиб, ёшларга намуна бўлмоқдалар. Лекин ёшлар ҳам бўш келишмаяпти. Чунончи ТошДУ студенти Р. Ким таниқли спорт мастери Л. Масловни ютиб, дастлабки беш турда энг яхши натижани қўлга киритди. Тошкентлик ёш бинокор Д. Қаюмов бўлса тажрибали Л. Баренбаум устидан эсда қоларли ғалабага эришди. Охирги уч учрашувдан кейин олдинда Л. Маслов, Е. Мухин, А. Грушевский, 66 ёшли шахмат ветерани Б. Перевозников, Д. Қаюмов, С. Пинчук ва бошқалар пешқадамлик қилмоқдалар. Кунига 27 тахтада қизғин жанглар бўлиб турибди. Яна 6 та мукофот ўз эгаларини кутмоқда.

М. МУҲИТДИНОВ,
спорт мастери.

САНЪАТДА ТОПИЛГАН БАХТ

Инсон умрини ўлчамоққа йиллар мезон. Лекин инсон ҳаётида яна бир нарса муҳим, бу — йўллар, одимланган беҳисоб йўллар. Инсон ҳамиша йўлдадир. Ҳа, йўлда. У мақсад, орзу йўлида. Эзгулик, гўзалликлар яратиш, жамият, эл-юрт хизмати учун йўлдадир. Одам—одамлар руҳсорини излаб тоғлар, даралардан ўтади, одамлар хизмати йўлида саҳролардан ўтади. Одам инсон юрагига йўл излаб ижод қилади, изланади. Йўллар йилларни етаклаб, орқалаб ўтгандай. Инсон юрган йўлларда саховат, яхшилик, қутлуғ ишлар, унутилмас хотиротлар қолади.

Бугун 60 йиллик умр йўлини босиб ўтиб, эл хизматида бўлиб мумтоз бахтини топган, санъат гулшанига умидли қадам ташлаб, санъаткорлик шаънини йиллар қучоғидан, тўфонли жанглар суронидан беғубор, пок олиб ўтган, то ҳануз табаррук сақлаб келаётган Ўзбекистон халқ артисткаси, Хоразм «Лазги» ансамблининг бадиий раҳбари, онахони Гавҳар Раҳимовани чин юракдан муборакбод этамиз.

Санъаткорлик — фидойиликдир, деган эди СССР халқ артисткаси, фахримиз Ҳалимахоним Носирова яқиндагина «Совет Ўзбекистони» газетасида босилган мақоласида. Бу — тўғри. Биз яна шуни қўшмоқчимиз: Санъатга фидойилик—санъаткорга бахт, обрў, нуфуз ҳадя этади. Санъат олами шу қадар беҳудуд, шу қадар дарёйи азим, шу қадар зиёбахш бир оламки, бу олам китобини ақл шаъми билан ёритиб, беғуборлик қалби билан севган, ардоқлаган кишигина бахтини топа олади. Санъат йўлларини ўтиб, санъат боғларида камол топаётган санъаткорларимиз, чинорларимиз кўп. Уларнинг ҳар бири эл-юрт назарида, эътиборидадир. Гавҳар Раҳимовани халқимиз рақс ва ашула санъатини яхши билган санъаткоргина эмас, шогирдларга устоз, маслаҳатгўй, жонкуяр тарбиячи, ташкилотчи, Улуғ Ватан уруши жангларининг иштирокчиси сифатида ҳам яхши билади.

Яхши қўшиқ, жанговар шеър— душман учун бомба, ғалаба учун байроқ — деган эди шогирдларига берган сабоқларининг бирида Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий. Гавҳар Раҳимова санъат оламининг ана шундай курашчиларидан биридир. У 1924 йилларда ҳали пионерлик чоғларидаёқ Марғилонда граждан уруши даврининг жанговар қўшиқчиси эди. У ўз устозлари Уста Олим Комилов, Юсуфжон қизиқ Шакаржонов, Муҳитдин Қори Ёқубов, Тамара хоним, Тожизодалар билан бирга қизил аскарларга мадад, жасурлик бахш этди. Тўғрироғи, у санъат даргоҳига илк йўлланмани босмачиларга қарши жанглардан сўнг олди. Эркин қўшиқ учун жанг қилди. Жанг қилиб эркин қўшиқ излади. Бу қутлуғ йўлларда у улуғ кишилар билан танишди, санъат сабоғини олди. Катта Фарғона канали, Каттақўрғон сув омбори очилиши, Чирчиқ. Оққовоқ ГЭСи, Чоржўй—Қўнғирот темир йўл қурилиши, Улуғ Ватан уруши фронтларидан қўшиқ билан ўтди. Гавҳар Раҳимова ўзи тузган ўзбек хотин-қизлар ансамбли билан госпиталларда, ҳарбий қисмларда, ер тўлаларда, қорли ўрмонларда юриб концертлар намойиш қилди, уруш даҳшатларини ўз кўзи билан кўрди, жангчиларга мададкор бўлди. Улуғ Ватан уруши йилларида 1200 дан ортиқ концерт намойиш этди. У босиб ўтган йўлларда, қаерда бўлмасин санъат дунёсига содиқ қолди, муносиб шогирдлар ўстирди. Қўқон, Самарқанд, Андижон, Фрунзе театрларида ишлаган вақтларида ўзига хос рақс мактаби яратди.

Инсон орзусиз яшамайди. Зотан орзусиз ҳаёт—мазмунсиз умр ҳамдир. Гавҳар опа ўзбек санъатининг жонкуяри. У санъат даргоҳига умид билан одим ташлаб, орзусига етолмай кетган Нурхонларнинг қисматини ўз кўзи билан кўрган, то ҳануз ҳаяжонда юрган аёл. Нурхон хотираси учун дуторчи хотин-қизлар ансамблини тузди. Юрагида ишқи, сурури бор қизларни излаб, сўроқлаб топиб ансамблга жам этди. Ўзбек дуторининг тутқин овози энди жаранглаб янграб кетди. Дутор торларидан таралган наволарда, қизларнинг шўх хиромида Гавҳар опа Нурхонларни қайта кўргандай бўлди. Опа ҳамон орзу билан яшади. Шаҳарларда кезиб хушовоз йигит-қизларни, рақсга мойил санъат севарларни бағрига олди. Халқ ижоди билан қизиқди. Натижада «Лазги» ансамбли вужудга келди. Гавҳархоним ҳозир шу ансамблнинг рақс ўргатувчиси ва бадиий раҳбари. «Лазги» ташкил этилганига 3 йилдан ошди, холос. Лекин этнографик Хоразм «Лазги» ансамблини эндиликда ҳамма севиб тилга олади. «Лазги» воҳамиз меҳнаткашларини мамнун этибгина қолмай, РСФСР, Украина, Эстония, Латвия, Литва, Қирғизистон, Тожикистон томошабинларини ҳам хушнуд этди.

Пролетариатнинг буюк доҳийси В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллик юбилейига атаб Гавҳар опа ансамблнинг ижодий коллективи билан биргаликда мукаммал сценарий билан «Хоразм тонги» концерт программасини тайёрлади.

Ансамбль Болтиқ бўйи республикаларида юбилей программасини намойиш этди. Қирғизистонда бўлиб ўтган ўзбек адабиёти ва санъати ўн кунлигида «Лазги» мазкур программани намойиш этиб, муваффақият қозонди. Изланишлар, санъатсевар халқимиз учун сарф этилган меҳнатлар муносиб баҳоланди. Ғавҳар Раҳимова раҳбарлик қилаётган «Лазги» ансамблига СССР маданият министрининг буйруғи билан бадиий коллективлар Бутуниттифоқ кўригининг лауреати фахрий унвони берилди. «Лазги» — 60 ёшли аёлнинг санъат боғига ўтқизган муносиб ниҳоли, ҳали у яна ўсиб гуркирайди.

Эл хизматида, санъат ишқида, рақс, қўшиқ шавқида юрган, умуман ишқли кўнгил ҳамиша ёш бўлар эмиш. Ҳазил-мутойибага бой дилкаш Гавҳар опанинг кўксини қатор орден ва медаллар безаб турибди: Меҳнат Қизил Байроқ, «Ҳурмат белгиси» орденлари, «Германия устидан ғалаба», «Меҳнатда ўрнак кўрсатганлик учун» каби қатор медаллар, Фахрий ёрлиқлар... Булар ўша босиб ўтилган йўлларнинг ҳар бир одими бекор ўтмаганига гувоҳлик бера олади.

Энг муҳими, у ўзи сабоқ олган устоз санъаткорлар — уста Олим Комилов, Муҳитдин Қори Ёқубов, Тамара хонимлар мактабининг ишончини оқлади. Гавҳар опа кўнгил шайдоси. Яхши, садоқатли инсон. Санъатга фидойиликни, дўстга, касбга фидойиликни ундан ўрганса бўлади.

— Ҳали кўп ишлар қилгим, шогирдлар тарбия этгим келади, — дейди у. — Устозларимдан ўрганган санъат билимига босиб ўтган йўлларимда тўплаган тажрибаларимни қўшиб келажакка, шогирдларга қайтарсам.

60 ёшли қутлуғ кунида Гавҳар опа ижодий орзуларга тўлиб-тошиб яшамоқда. Замона куч, қанот бахш этган санъаткор ҳали кўп ишларга қодир.

Шу қутлуғ айёмда биз юбилярга ижодий муваффақиятлар, узоқ умр, сиҳат-саломатлик тилаб қоламиз.

Эътибор ОХУНОВА.

ЎЗБЕКИСТОНДА ҚОЗОҚ АДАБИЁТИ ВА САНЪАТИ ДЕКАДАСИ ОЛДИДАН

Тулуғали ЕСИМЖОНОВ

БИРИНЧИ ТРАКТОРЧИ

Ҳикоя

Овулимизга трактор келганда биз бўз бола эдик. Бир тўп яланг оёқлар «ХТЗ»ни ўраб олиб, бутун овулни бошимизга кўтариб чувуллаганимиз, худди дадамиз от олиб бергандай, ўзимизни қайга қўяримизни билмай, чопиб хурсанд бўлганимиз сира эсимдан чиқмайди. Ўшанда бир тўп бўлишиб, худди чумолилардай «ХТЗ»нинг устига чиқа бошладик. Шу пайт узоқдаги тепаликдан келаётган Дурмекбой кўринди. Биз эса ҳамон трактор атрофида гирдикапалак.

«ХТЗ» устига зўрға чиқиб олган Дурмекбой:

— Ҳой болалар, йўл берсаларинг-чи! Уйга етиб олай, — дейишдан нарига ўтмас, болаларни трактор атрофидан кетказолмай ҳалак эди.

— Бай-бай-бай... Қудратингдан ўргилай. Ё тавба. Бу Дурмекбой бало экан, — дерди ҳайрон бўлган Нурлембой оқсоқол.

Мақтов кимга ёқмайди дейсиз. Дурмекбой бу сўзларни эшитган сари қоматини ростлаб қўярди. Пешонасидаги терни кир енглари билан артиб, иккита косовга ўхшаган темирни дам у ёққа, дам бу ёққа тортиб қўярди-да, яна олға кетарди. Гўё трактор эмас, Дурмекбой юриб келаётгандай кўринарди ҳамманинг кўзига.

Дурмекбойнинг уйи овулнинг чеккасида бўлишига қарамай, ҳаммамиз унинг орқасидан эргашиб келдик. Эшик олдига қорачадан келган бақувватгина кампир чиқиб келди. У қулочларини ёзиб:

— О, жигарим, қулунимей, одам бўлганингдан онагинанг ўргилсин! Туф-туф, ёмон кўздан асрасин худойим, — деб қўлидаги бир ҳовуч қурутни ўғлининг бошидан сочиб юборди.

Биз қандай қилиб ўзимизни отганимизни, ҳатто тракторнинг тагига кириб кетганимизни ҳам билмай қолибмиз.

Ҳамманинг шодлигига гувоҳ бўлиб, хурсандчиликни кўриб турган қариялар: Ҳей кампир, шундай улкан маросимни қурут билан кутиб оласанми? Ё шу билан қутулиб кетмоқчимисан-а? Қани, юр! Тўй қилиб берасан бизга дейишиб, кампирнинг қўлидан ушлаб уйига томон судрашди.

Нурлембой оқсоқол эса: Чирогимей, худо ёрлақайман деса ҳеч гап эмас, деб тракторни ҳам «тангрининг қудрати»га йўймоқчи бўларди. Шу пайт Ойапа арқон билан бўйнидан судраб битта кўк серкани етаклаб кириб келди.

— Қани, Нурелеке, оқ фотиҳа беринг, ўғлгинамдан айлдиганим йўқ Нурелебой оқсоқол узоқ фотиҳа ўқиб, қўлини юзига тортди.

— Бола бахтли бўлсин!

— Тенгларнинг олди бўлсин!

— Бахти очилсин.

Ҳамма шундай тилак тилади. Ҳамма такрорлади. Биз ҳам кичкина қўлларимизни кўтариб, фотиҳага қўшилдик. Шунда дунёда энг бахтли одам Дурмекбой, энг зўр нарса у ҳайдаб келган трактордай кўринган эди бизга.

Катталар билан қўшилиб биз ҳам Дурмекбойнинг «одам бўлганига» сўйилган кўк серканинг гўштидан татиган эдик.

Шу-шу бўлдию, тўйнинг эртасидан бошлаб Дурмекбой Дур оға деб аталадиган бўлиб кетди.

— Дур оға, тракторга миндирсангиз-чи?

— Дур оға, анови темирини ушлаб кўрай?

— Дур оға...

Шундан буён Дурмекбойда ором йўқ. Ҳамма болалар унинг орқасидан эргашгани эргашган.

— Ҳей, нари юрларинг, босиб юбораман, — деганига ҳам ҳечким қулоқ солмасди. Айниқса мен кўпроқ бақирардим. Бир гал шундай бақирганимда:

— Бу ёққа кел, деб қолса бўладими? Шундай қилиб мени Дурмекбой ёнига ўтирғизиб олди. Ў... бошқа болаларнинг куйганини кўрсангиз эди.

Шундай қилиб, биз тракторда дам ер ҳайдаймиз, дам юк ташиймиз, қайтишда эса иккиуч аравани бир-бирига тиркаб унга хотин-халаж, бола-чақаларни ўтказиб даладан овулга қайтамиз.

Трактор паст-баланд жойлардан ўтганда бир-бирининг устига мингашиб тушган хотинлар, айниқса келинчакларнинг бақиришини кўрсангиз эди. Жуда қизиқ-да:

— Ҳой, узунбола, сал секинроқ ҳайдасанг-чи аравангни. Ҳа, қовурғаларни синдирдингку.

Дурмекбой эса яна индамайди. Овоз чиқмагач, келинчаклар баттар бақиришади, ҳазил қилиб жиғига тегишади.

— Ҳой қизлар, энди Дурмекбой уйланармикан-а?

— Билмадик, унинг ўзига ўхшаган узун келинчак қаёқдан топиларкин?

— Вой-бўй. Кичкинаси топилса ҳам жон десин.

Ҳамма кулиб юборади. Дурмекбойнинг ўзи ҳам.

Атрофга қоронғулик чўкади. Кўнгилни қитиқлайдиган шамол эса бошлайди. Шу кез қоронғуликни қоқ ўртасидан бўлган қизил шафақ орасидан ой кўтарилади. Шундагина Дурмекбойнинг роса чарчаганини сезардиму, мен ҳам оёқ-қўлимни зўрға кўтариб уйга жўнардим.

— Яна ўша Дурмекбойнинг орқасидан сангиб кетгандирсан? — деди опам Нозикаш.— Шунда мен ҳам опамнинг оёғидан чаладиган бирор сўз қидирардим-да, охири бўлмагач:

— Сени Дурмекбой олади,— деб жиғига тегардим.

— Сен жиннини қараб тур, дадам келса, айтиб бир урдирмасам, юрган эканман.

Шундагина мен ҳаддимдан ошиб кетаётганимни сезгандай орқамга қайтардим.

Дурмекбой билан далага чиққанимизда иккаламизнинг ўртамизда гап ҳам бўлмасди. Туш лик бўлгач, Дурмекбой оёқ-қўлларини чўзиб узоқ ётади. Сўнг биргалашиб чой ичамиз. У тўйиб чой ичарди. Чой тамом бўлгач, қайноқ сув, сўнг булоқнинг муздай сувидан симирарди-да, тинчирди.

Дурмекбой билан дўстлигим шундай давом этаверди. Кейинроқ эса трактор ҳайдашни мен ҳам ўрганиб олдим.

Дурмекбой мени кичкина ёрдамчим деб эъзозлайдиган бўлиб қолди. Шундай кезларда бошим кўкка етгандай бўларди. Ҳуштак чалиб ашула айтардим, шу бепоён далада буғдойзор бўйлаб югургим келарди.

Бир кун Дур оғам:

— Нечага кирдинг? — деб сўраб қолди.

— Ўн тўртга. Ўзингиз нечадасиз?

У мендан бундай савол чиқишини кутмаган бўлса керак, жуда қийналиб жавоб берди.

— Ўттиздаман.

— Дур оға, бўлмаса нега уйланмай юрибсиз?..

Бундай савол беришимни тўшига ҳам келтирмаган бўлса керак, баттар қийналди. Қипқизариб тескари қаради-да, индамади. Бир замон оғир хўрсиниб:

— Мени қизлар кўзига илмайди, — деди.

Иккովимиз ҳам унсиз. Индамай қолдик. Менинг эса ҳаммадан яхши кўрган бу одамимга чиндан ҳам ичим огриди. Шундай мулойим йигитни мазах қилиб юрган қизлардан ростдан жаҳлим чиқиб хафа бўлдим. Туриб унга ёрдам қилгим келиб кетди-да, ўзимни тўхтатолмай гапириб юбордим:

— Дуроға, келинг мен сизга ёрдамлашай, — дедим ўзимни катталардай тутиб.

— Қандай ёрдам қиласан?

— Масалан, сиз кўнглингизга ёққан қизга хат ёзинг, мен олиб бориб бераман.

У узоқ ўйланиб қолди-да, охири:

— Менинг кўнглимдаги биттагина қиз, — деди.

— Ким!? Айтинг, Дуроға. Ҳозироқ қушдай учиб бораман.

— Ранжимайсанми?

— Йўқ. Ҳеч ҳам ранжимайман.

— Қасам ич!

Мен Дурмекбой айтган сўзларни такрорлаб қасам ичдим. У яна ўйланиб қолди-да, бирдан менга тикилиб:

— Мен сенинг опангни — Нозикашни севаман! — деди-да ерга қараганча бошини кўтармади.

— Майли, Нозикашга ёзинг. Хатингизни олиб бориб бераман.

Дурмекбой тер босган кўйлагининг чўнтагидан букланган қоғозни чиқариб қўлимга берди.

— Мана, ол. Аллақачон ёзиб қўйганман. — Қўлим қалтираб, қоғозни олдим, уни ичимга яширдим.

Нима қилишимни билмайман. Жовдираб опам Нозикашга қарайману, яна кўзимни олиб қочаман. У эса бемалол, ҳеч нарсани сезмай, менинг эски кўйлагимни ямаб ўтирарди. У кўйлагимнинг у ёқ-бу ёғини ағдарар экан, секин ўлан айтабошлади. Жуда нозик Бирам ёқимли овоз билан айтардики, гўё ҳамма нарсани унутиб, унинг куйига қулоқ солгинг келарди.

— Асилжон, менга қара, — деди опам. Ҳар куни ўпкангни қўлтиқлаб. Дурмекбойнинг орқасидан соядай эргашмай, бундай уйда ҳам ўтиргин. Қара, кўйлагингга одамнинг қараги ҳам келмайди. Ҳамма ёғи мой, Ўша узунтўрага намунча ёпишиб олмасанг.

О, ўша узунтўранинг юрагини билсанг эди-я, у бечора сени ўйлаб ҳалак. Яна ўзимга-ўзим пичирлайман. Хатни берсаммикин, йўқми? Берсам, Нозикаш, бермасам, Дурмекбой. Икки ўтнинг ўртасида қолдим. Нима қилишимни ҳам билмайман. Шу хаёл билан уйқуга кетдим. Тушимда Дурмекбой билан Нозикаш бирга юрармиш. Улар бир-бирига қўшилиб, муродига етганмиш. Дурмекбой эса ҳеч нарсани сезмагандай Нозикашнинг қўлидан етаклаб, кўздан ғойиб бўлаётганмиш. Шунда мен:

— Опа! Опа... — деб бақириб ўзимдан-ўзим чўчиб уйғониб кетибман. Уйда ҳеч ким йўқ, Нозикаш аллақачон кўрпаларини йиғиштириб, туриб кетибди. Мен ўрнимдан турарканман, бирдан кўрпага тушиб қолган хатга кўзим тушди. Хат очилиб қолибди. Нима қилдим энди. Беихтиёр унинг ёзганини ўқий бошладим:

— «Нозикаш! Саломатлигинг қалай? Сенга айтадиган сўзим кўп. Айтмоқчи бўламану, ботинолмайман. Сени уришади деб қўрқаман. Шунинг учун ҳам ҳамма нарсани хат орқали айтишга тўғри келди! Мен сени ёқтираман. Сен ҳам мени ёқтирсанг бирга турмуш қурардик. Бола-чақалик бўлардик. Янги уй ҳам қуриб оламиз. (Вуй-бўй сени қара, ҳали уйланмай туриб бола-чақа, янги уйга нима бор.) Уйимиз албатта кенгроқ бўлади. Чунки болаларимиз кўп бўлади. Тўғрисини айтганда бола-чақа кўп бўлгани ҳам яхши. Мабодо қийналиб қолсак, колхоз ёрдам беради. Худо хоҳласа бу йил битта қўй билан беш қоп буғдой оламан. Нозикаш! Шунга сен кўнсанг, мен кўндим. Хат ёзган Дурмекбой».

Хатнинг охирига боплаб тўрт мисралик шеър ҳам ёзиб қўйибди.

Дурмекбойнинг хатини Нозикашнинг ёстиғи тагига қўйдимда, ўзим яйловга жўнадим. Йўл бўйи Нозикаш, Дуркмекбой ҳақида ўйладим. Ҳали мен тўла тушуниб етмаган муҳаббат ҳақида хаёл суриб кетдим. Агар мен Нозикаш бўлганимда қалби соф, оққўнгил Дуркмекбой билан бирга бўлардим, дейман ичимда. Муҳаббат дегани нимайкин? Ҳа? Чўзсанг қўлинг етмайдиган мўъжизамикан?! Ёки қишнинг сўнгги қорлари орасидан бош кўтариб чиққан бойчечакнинг оппоқ гулимикан?! Хуллас, мен билмайдиган, мен ҳали тушуниб етмайдиган қандайдир бир нозик ҳиссиётдай туюлади менга.

Қозоқчадан Е. ЯКВАЛХЎЖАЕВ таржимаси.

МУДДАТИДАН ИЛГАРИ

Республикамиздаги энг муҳим ва йирик қурилиш объектларидан бири ҳисобланган Сирдарё ГРЭСи қурувчилари кун сайин янги ғалабаларни қўлга киритмоқдалар. Бу қурилишни тезлатиш ишига республикамиздаги йигирмадан зиёд қурилиш ташкилотлари яқиндан ёрдам бермоқда.

Коллектив қурилиш-монтаж ишлари саккиз ойлик планини муддатидан илгари муваффақиятли бажарди. Ўтган август ойида 1,5 миллион сўмлик қурилиш-монтаж ишлари амалга оширилди.

Ўлкамиз ноз-неъматлари

ТОШКЕНТ ЛИМОНИ

ТОШКЕНТДА яқин йилларга қадар лимон дарахтининг нишонаси йўқ эди. Энди эса Тошкентнинг ўз нави, ўз лимонлари бор. 1949 йилда Узбекистонга Грузиядан лимоннинг бир неча кўчати келтирилган эди. Бу кўчатлар Тошкент область Оржоникидзе районидаги Ленин номли колхозда бўлажак ватани ва соҳибкорини топди. Узбекистон ССРда хизмат кўрсатган агроном Зайниддин ака Фахриддинов бу кўчатларга алоҳида муҳаббат билан қаради.

Бу хўжалик сабзавот ва полиз маҳсулотларидан юқори ҳосил олиб турган бир пайтда Зайниддин ака анчагина майдонни ҳали келажаги номаълум бўлган шу «инжиқ »ўсимликка ажратди. Улар аввал улкан ўраларда ўстирилиб кўрилди. Кейинчалик теплицага кўчирилди. Лекин, нима бўларкин, лимонларнинг умри узоқмикан, 40 даражали Узбекистон қуёшига тоб бера олармикан?

Йиллар ўтди. Лимонлар қуриди ва яна кўкарди. Лекин Зайниддин аканинг иштиёқи сўнмади. Ниҳоят Грузиядан келтирилган лимоннинг мейер сорти дастлабки ҳосилдан нишона кўрсатди. Кўп ўтмай, биринчи Тошкент лимонлари ва апельсинлари колхоз дастурхонига қўйилди.

Узбек боғбонлари лимон ўстиришда етарли тажриба тўпладилар. Мейер навининг айрим дарахтларидан 400 дан 950 тагача лимон териб олишга эришилди.

Лекин булар ҳаммаси ҳали тажрибали агрономни қаноатлантирмасди. У ҳақиқий ўзбек лимонларини — Тошкент навини яратишни орзу қиларди. Бундай лимонлар токи Узбекистон қуёшини, унинг бутун ҳароратини қийналиб эмас, ташналик билан қабул қилсин ўзига.

Узбекистон тупроғида етиштирилаётган лимонларнинг ҳамма навларини пайвандлаш бошланди. Энг юқори ҳосилли лимон навига кам ҳосилли нав ва энг чидамли навга энг нозик нав чатиштириб кўрилди. Шундай изланишларнинг бирида юқори ҳосилли мейер нави кам ҳосилли, лекин чидамли новоафон навига пайвандланганди. Тошкент лимонининг «туғилиш» тарихи ана шундай бўлган эди. Бу навли лимон Урта Осиёнинг жазирама қуёшига тоб берибгина қолмай, ундан қутилганидан ҳам зиёда лимон олинмоқда. Унинг ҳосили ҳам ажойиб. Бир донаси 950 граммга қадар тош босмоқда. Бир дарахтидан 300 тага қадар юқори сортли тилла ранг лимонлар териб олинмоқда.

Ҳозир Зайниддин аканинг боғларида лимон дарахтлари шода-шода маржон осгандек лимон ҳосилларига бурканган. Узбек агрономи уларни ҳар кўрганда кўнгли яшнайди, яшаргандай бўлади. Ахир у салкам чорак асрдан буён Тошкент лимонларини яратгунгача озмунча заҳмат чекдими? Раҳмат сизга Зайниддин ака, ўзбек лимонлари учун!

Суратда: Тошкент лимонлари.

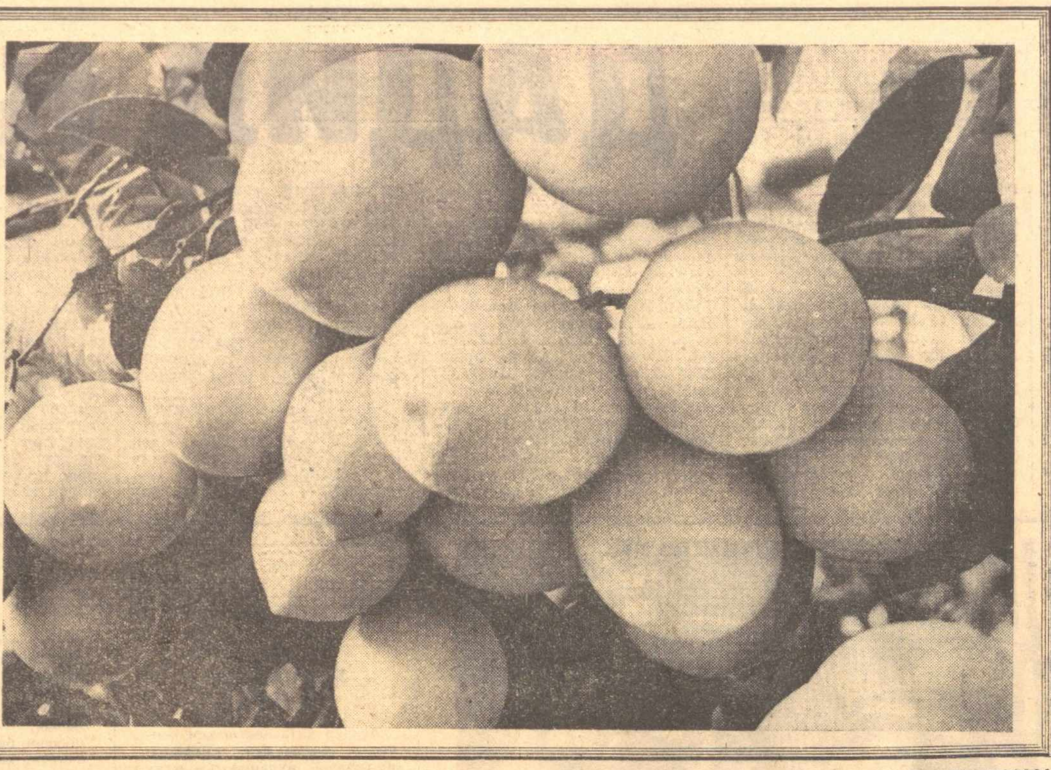

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

9.50 — ТОШКЕНТ. **Узбек тилида:** 9.55 — Меҳнат, спорт, дўстлик, 10.20 — Янгра барабан (рус тилида), 10.55 — МОСКВА, 16.55 — ТОШКЕНТ, 17.00 — Ахборот (рус тилида). **Узбек тилида:** 17.20 — Бугун Бутуниттифоқ нефть ва газ саноати ходимлари куни, 18.20 — Замандас. 19.00 — «Ҳамма яхши нарса болаларга» 19.20 — **Кўл бўйида** (бадиий фильмнинг 2-серияси). 20.40 — Дала ишлари кундалиги, 20.55 — Ахборот, 21.10 — Рангли теелвидение. Концерт 22.00 — МОСКВА, 22.30 — ТОШКЕНТ, **Узбек тилида: Назм ва наво. Мискин** лирикаси.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

9.30 — ТОШКЕНТ. Узбек тилида: консультация, 10.00 — **Менинг исмим Хўжа** (бадиий фильм), 16.30— МОСКВА, 20.00 — ТОШКЕНТ **Қондошлар** (ҳужжатли фильм), 22.30— МОСКВА.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

17.00 — ФРУНЗЕ КЎРСАТУВЛАРИ.

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Қора Лола — «ЎЗБЕКИСТОН» (жуфт соатларда).

Етти оға-ини Червинлар (кундуз соат 1, 5, кеч 8.45 ва 10.30 минутда), **Асовга тушов** (кундуз соат 2.30 ва 6.30 минутда) — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ».

Ҳалокат қалъаси — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечкурун).

Сангам (3 серия, ўзбек тилида) — НАВОИЙ номли (кундуз соат 12, 4, кеч 8 да).

Музланган (кундуз соат 11, 1, 3 да), **Музика садолари** (кундуз соат 5.30 ва кеч 8.30 минутда) — САНЪАТ САРОЙИ.

Рюбецаль сари йўл — «ЎЗБЕКИСТОН» (эрталаб соат 10 да), — «КЎКЧА» (кундуз соат 5 ва кеч 7 да).

Хаёлпараст изқувар — «ВОСТОК», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «МОСКВА» (жуфт соатларда), «ДРУЖБА», «СПУТНИК» (кундуз ва кечқурун).

Бегуноҳ бўлса, озод эт — «КЎКЧА» (кундуз соат 11 ярим, 1, 3, кеч 8.45 минутда).

Шайтоннинг малайлари — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (тоқ соатларда).

Эрканлик даъвоси — «СПУТНИК» (кундуз соат 11 да).

ЁЗГИ БИНОДА

Леди Гамильтон — «РАКЕТА»,

Катта сайр (2 серия) — ТЕЛЬМАН номли.

Ҳалокат қалъаси — «ХИВА».

Рюбецаль сари йўл — «ФЕСТИВАЛЬ».

ТУРЛИ МАМЛАКАТЛАРДА

ҒАРБИЙ БЕРЛИН ХУСУСИДАГИ ТЎРТ ТОМОНЛАМА БИТИМ ИМЗОЛАНДИ

ҒАРБИЙ БЕРЛИН, 3 сентябрь. (ТАСС). Бугун собиқ контрол кенгашининг биносида Ғарбий Берлинга таааллуқли масалалар юзасидан СССР, Франция, АҚШ ва Англия ҳукуматлари ўртасида тузилган битим имзоланди. Битимни Ғарбий Берлин хусусидаги музокараларда қатнашган тўрт давлат — СССР, Франция, АҚШ ва Англия элчилари имзоладилар.

Айни вақтда тўрт томонлама якунловчи протокол ратификация қилинди. Бу протокол имзоланганидан кейин битим кучга киради. Бундан ташқари Берлиннинг ғарбий секторларида доимий истиқомат қилувчи кишиларнинг СССРга бориш тартиби тўғрисидаги протокол ва ана шу секторларда СССРнинг бош консулхонасини, совет ташқи савдо бирлашмалари ва аэрофлот бюросини тузишни кўзда тутган протокол, шунингдек Ғарбий Берлиндаги совет муассасаларининг фаолиятига доир бошқа масалаларга таааллуқли протокол ратификация қилинди.

Битим имзоланганидан кейин элчилар қисқача нутқ сўзладилар. Улар ўз нутқларида якдиллик билан бу битим Европада тинчлик ва кескинликни юмшатиш ишига хизмат қилади, деган фикрни изҳор қилдилар. СССР элчиси П. А. Абрасимов ўз нутқида битим Европанинг сиёсий ҳаётида ва умуман халқаро муносабатларда, шубҳасиз, муҳим босқич бўлиб қолиши керак, деб таъкидлади. Энг мураккаб халқаро проблемаларнинг бири хусусида битимга келинди. Ана шу проблема теварагида чорак асрдан буён вазиятни кескинлаштирган кўп низолар пайдо бўлган эди.

Сўнгра П. А. Абрасимов қуйидагиларни айтди: Совет ҳукумати ўтказилган музокараларнинг натижаларига ижобий баҳо беради ва тўрт томонлама битимнинг имзоланишини Европанинг марказида тинчлик ва хавфсизликни мустаҳкамлашга қаратилган муҳим қадам деб ҳисоблайди, деган сўзларни баён қилиш менга топширилган.

Битим ўзи кўзда тутган райондаги вазиятни нормаллаштириш ва соғломлаштириш учун яхши асос вужудга келтиради, чунки битим бу райондаги мавжуд реал аҳволни, битим қатнашчиларининг, манфаатдор бўлган барча томонларнинг ҳуқуқлари ҳамда бурчларини эътиборга олади.

Тўрт томонлама битим мураккаб халқаро масалаларни музокаралар олиб бориш йўли билан муваффақиятли суратда ҳал этиш мумкинлигини яққол исбот этувчи далилларнинг яна биридир. Бугун имзоланган битим давлатларнинг кун тартибига кирган бошқа муҳим масалаларни ҳал этмоғи учун қулай шарт-шароит вужудга келтиради.

Сўнгра П. А. Абрасимов қуйидагиларни айтди: тўрт давлатнинг битими ўзаро манфаатлар оқилона кўзда тутилганлигидан далолат беради. Бу битимга у кимларга кўпроқ наф келтиради ёки афзаллик беради, деган нуқтаи назардан қараш нотўғри бўлур эди. Бу битимдан ҳамма наф кўради, чунки тинчлик, кескинликни юмшатиш ва ҳамкорлик иши наф кўради. Битим Берлиндаги ғарбий секторларнинг ўзига хос вазиятини эътиборга олиб, Германия Демократик Республикасининг суверен ҳуқуқларига риоя қилинган ҳолда Ғарбий Берлин аҳолисининг аҳволини анча яхшилашни назарда тутади. Германия Демократик Республикаси конкрет масалаларни ҳал этмоқ учун Германия Федератив Республикаси маъмурлари билан ва сенат билан битим тузишга тайёр эканлигини билдирди.

Битимни имзолаш маросимида Ғарбий Берлин хусусидаги тўрт томонлама музокараларнинг қатнашчилари, шунингдек немис ва чет эл журналистлари ҳозир бўлдилар.

ЧЕГАРАДАГИ АҲВОЛ

НАЙРОБИ, 3 сентябрь. (ТАСС). Кампаладан хабар беришларича, Уганда президенти генерал Иди Амин Танзания самолётлари Уганданинг Танзания билан чегарадош жойга яқин бўлган Кинагани қишлоғини бомбардимон қилдилар, деди. Президент яна қуйидагиларни айтди: Танзания армиясининг бўлинмалари «Уганданинг тинч аҳолисига қарши оғир тўплардан ўқ уздилар».

ДОРУССАЛОМ, 3 сентябрь .(ТАСС). Танзания ахборот ва радио эшиттириш министри Жекоб Намфуа Уганда президентининг Танзания ҳарбий ҳаво кучлари самолётлари Уганда осмонини бузиб ўтди ва Уганда қишлоғини бомбардимон қилди, деган даъволарини рад этди. У матбуот конференциясида гапириб, Уганда қўшинлари неча Танзания территориясини яна тўпга тутдилар, деди.

«УНИТА» ФЕСТИВАЛИ

РИМ, (ТАСС). Болоньеда Италия Коммунистик партиясининг органи «Унита» газетасининг фестивали империализмга қарши катта намойиш билан бошланди. Бу намойишда неча минглаб ёш ишчилар, деҳқонлар ва студентлар қатнашди. Намойишчилар империализмнинг агрессив сиёсатини ва АҚШнинг Ҳинди-Хитойдаги жиноий ҳаракатларини фош қилувчи плакатлар ва қизил байроқлар кўтаришиб шаҳарнинг асосий кўчасидан ўтдилар ва шундан кейин паркда тўпландилар. Паркда митинг бўлди.

Митингда Италия Компартияси раҳбарлигининг аъзоси С. Кавина ва «Унита» фестивалининг бошқа мамлакатлардан келган меҳмонлари сўзга чиқдилар ҳамда ўз партиялари номидан гапириб, АҚШнинг империалистик агрессиясига қарши мардона курашаётган Вьетнам халқи билан, Ҳинди — Хитойдаги барча халқлар билан бирдам эканликларини айтдилар.

ҚУРОЛЛИ ИҒВОГАРЛИК ТЎХТАТИЛСИН

ХАНОЙ, 2 сентябрь. (ТАСС). Американинг бомбардимончи самолетлари тўрт кун мобайнида Хионглап қишлоғига ҳужум қилиб турди. Айни вақтда Америка артилерияси демилитарлашган зонанинг жанубида жойлашган позициялардан ВДР территориясидаги аҳоли яшайдиган Виньшон, Виньkуанг ва Виньзианг пунктларини ўққа тутди. Америка самолётлари 31 августда Куангбинь вилоятидаги районларга ҳам ҳужум қилди, деб хабар беради Вьетнам информация агентлиги.

Вьетнам Демократик Республикасининг ташқи ишлар министрлиги эълон қилган баёнотида Америка империалистларининг ана шу хуружларини кескин қоралайди ва агрессив ҳаракатлар дарҳол тўхтатилсин, деб талаб қилади.

Лаос ватанпарварлари душманга қақшатғич зарба бераётирлар. Душман айниқса Сиенкуанг водийсида катта талафот кўрмоқда. Суратда: Муонгет қишлоқлик партизанлар разведкага жўнаб кетишмоқда.

ВИА—ТАСС фотоси.

ҒАЗАБ ВУЛҚОНИ

Чор атрофи вулқонли чўққи тоғлар билан ўралган, гўзал табиатли Гамак водийсидаги Сальвадор пойтахти Сан-Сальвадорда кейинги кунларда сокинлик бузилди. Ҳукумат президенти Ф. Санчес бир полиция агентининг ҳамда йирик саноатчи Э. Регаладонинг ўлдириб кетилганлигини баҳона қилиб, мамлакатдаги прогрессив кучлардан ўч олиш кампаниясини кучайтириб юборди. Эски испан мустамлакаси усулида қурилган уйларнинг кўчаларидан полиция машиналари ғиз-ғиз ўта бошлади, охранка агентлари аҳоли уйларига бостириб киришмоқда, ҳаммаёқни агдар-тўнтар қилиб ташлашмоқда, кишиларни қўлга олишмоқда, шаҳарнинг тошдан ясалган турмаларига ташлашмоқда. Қамоққа олинганлардан қандайдир «маълумот»лар олиш учун уларни шунчалик қийнашяптики, буни тасвирлаш жуда қийин. Катта суд процесси олиб борилиб, бу ҳақда сариғ матбуот бутун мамлакатга жар солиб турибди.

Яқиндагина Сан-Сальвадорда ўтказилган матбуот конференцияси генерал Санчес бу котилликни оппозициядан тўнкади.

— Жаноб президент, оппозиция айнан «террор тактикаси» қўллаётганлигини кўрсатувчи бирор далил кўрсата олмайсизми? — деб сўраб қолди журналистлардан бири шунда.

— Тез кунда бундай маълумотларга эга бўламиз, —дейишдан бўлак ҳеч нарса айтолмади шунда генерал...

Шундай ҳам бўлди. Реакцион матбуотда террорчилардан бири ушланиб, «ўғирлаб кетганлиги ва ўлдирганлигини ўз бўйнига олди», деган хабар ҳам пайдо бўлди. Матбуотнинг ёзишича, бундай террорчилардан бири пойтахт университетининг ёш профессори, христиан-демократик партиянинг аъзоси Касерес бўлиб чиқди. Ҳукумат ўз сиёсий душманларининг уюштирган «террор»ини жамоатчилик олдида «фош» қилиш мақсадида ошкора суд ўтказмоқчи бўлди. Бироқ улар бошқаларни шарманда қиламан деб ўзлари шарманда-ю шармисор бўлиб қолдилар.

Судда Касерес дастлабки сўзларидан воз кечди. У полиция томонидан қийноқларга солинганлиги, мажбуран маст қилинганлигини айтиб берди. Худди шу ерда, суд процессида кўкариб кетган, жароҳатланган баданларини суд экспертларига намойишкорона кўрсатди. «Улар тўнкаётган жиноятда мен мутлақо айбдор эмасман»,- деди қатъиян Касерес.

Бу воқеадан бироз вақт ўтгач, полиция агентини миллий гвардия бошлиғининг ўзи, Марказий разведка бошқармасининг ном чиқарган агенти генерал Медрано отиб ўлдирган экан. Ҳозирги кунда Э. Регаладонинг қотили ҳам шу бўлса керак, деб тахмин қилинмоқда.

Атоқли Сальвадор юристлари ҳамда студентлар федерациясининг вакиллари баёнот эълон қилдилар. Улар мазкур баёнотларида мутлақо айби бўлмаган кишиларга жиноят тўнкалаётганлиги, мамлакатдаги прогрессив ташкилотларни обрўсизлантириш мақсадида кишилар қаттиқ қийноқларга солинаётганлиги тўғрисида кўплаб мисоллар келтирдилар.

Сальвадорнинг демократик доиралари президент Санчес, унинг энг яқин ёрдамчилари ва Америка элчихонасидаги «маслаҳатчилари» мамлакатдаги ватанпарварлик ҳаракатини барбод қилишга қаратилган иғвогарлик режалари мавжуд эканлиги тўғрисида бир неча бор баёнот эълон қилдилар. Халқ оммаси манфаатларини кўзлаб, мамлакатда социал-иқтисодий ўзгаришларни амалга ошираётган Чили намунаси Сальвадор ватанпарварларини чинакам илҳомлантирмоқда. Улар ўз ватанларининг асосий табиий бойликларини эгаллаб олган Америка компанияларига қарши курашни тобора авж олдирмоқдалар.

Сальвадор деҳқонларининг ҳам кўзлари очилмоқда. Улар ҳам ўз касаба союз ташкилотларини вужудга келтириш учун ҳуқуқ берилишини талаб қилиб, курашмоқдалар.

Сальвадорда ҳокимият томонидан кучли таъқиб олиб борилаётганлигига қарши оппозиция ҳаракатининг ягона фронти тузилди ва бу фронт эндиликда иш олиб бормоқда. Бу ҳаракатга турли хилдаги сиёсий партиялар, меҳнаткашлар ташкилотлари, ўқитувчилар ва студентлар қўшилган. Бу фронт маҳаллий ва чет эл монополиялари ўтказаётган зўравонликка ҳамда жабр-зулмга қарши курашиш, мамлакатда адолатли, демократик тузум барпо этиш вазифасини ўз олдига мақсад қилиб қўйган.

Бу ҳаракат асосан ер эгалари ҳамда савдогарлардан ташкил топган бир ҳовуч ҳукмрон доирани ғоятда ташвишга солмоқда ва чўчитмоқда. Ана шунинг учун ҳам улар ҳокимият тепасида мустаҳкам ўрнашиб олишга интилиб, армия ва полицияни қайта қуроллантирмоқдалар, бюджетнинг катта бир қисмини ана шундай қабиҳ мақсадларга сарфламоқдалар.

Кейинги пайтда юз бераётган воқеалар муносабати билан Сальвадор Компартияси томонидан эълон қилинган манифестда айтиб ўтилганидек, ашаддий реакцион гуруҳлар, шунингдек АҚШнинг марказий разведка бошқармаси мамлакатда қонли диктатура ўрнатиш режаларини ишлаб чиқмоқдалар. Улар Америка монополиялари ҳамда уларнинг маҳаллий гумашталарининг ҳукмронлигига қарши тураётган, ўз ватанлари озодлиги ва мустақиллиги учун кураш олиб бораётган демократик кучларнинг бирлашишини мутлақо истамайдилар. Бироқ реакционерларнинг бунчалик жон-жаҳдлари билан уринишлари, дейилади юқоридаги ҳужжатда, албатта бефойда бўлиб чиқади.

Н. ФЕДОРОВ,

(АПН).

ҲИНДИСТОНДА СУВ ТОШҚИНИ

ДЕҲЛИ, 3 сентябрь. (ТАСС). Ҳиндистоннинг Ғарбий Бенгалия ва Бихар штатларида яна сув тошди. Расмий хабарларга қараганда, Ганг ва Маҳананда дарёларининг суви тошганлиги натижасида Бихарда 13 миллиондан ортиқ киши ва Ғарбий Бенгалияда 6 миллион киши зарар кўрган.

Ғарбий Бенгалия штатида неча минглаб уй яксон бўлган, 400 минг киши бошпанасиз қолган. 1,7 миллион акр майдондаги қишлоқ хўжалик экинлари пайхон қилинган. Миднапур районида қарийб 120 квадрат миля территория сув остида қолган. Расмий кишиларнинг хабар беришича, сув тошқинидан ва эпидемиядан ҳалок бўлганлар сони бир неча юз кишига етади.

Уттар Прадеш штатида сув тошқини давом этмоқда. Орисса штатининг баъзи районларида дарё суви тоша бошлаганлиги тўғрисида хабарлар келиб турибди.

ЯНА СИЛКИНИШ

4 сентябрга ўтар кечаси маҳаллий вақт билан соат 00.35 минутда Тошкентда ер қимирлади. «Тошкент» сейсмик станциясининг маълумотига кўра, ер тебраниши 4, 5 баллга етган. Бу силкиниш Тошкентда 1966 йилда бўлган зилзиланинг қайтишидир. Зилзила эпицентри шаҳар ичида.

(УзТАГ).

РАДИОЭШИТУВЧИЛАР ВА ТЕЛЕТОМОШАБИНЛАР ДИҚҚАТИГА!

СЕНТЯБРДАН БОШЛАБ

«Радио ва телевидение программалари» марказий ҳафталигининг

ЎРТА ОСИЁ УЧУН МАХСУС СОНЛАРИ ЧИҚАБОШЛАДИ.

Индекс 70746.

Обуна баҳоси бир ойга 26 тийин, бир йилга — 3 сўм 12 тийин.

ҲАФТАЛИККА «СОЮЗПЕЧАТЬ» агентликларида, алоқа бўлимларида, иш ва ўқиш жойидаги жамоатчи матбуот тарқатувчилар орқали обуна бўлишингиз мумкин.

Узбекистон ССР Алоқа министрлигининг «Союзпечать» бошқармаси.

ТАШКИЛОТЛАР, МУАССАСАЛАР, КОРХОНАЛАР ВА ГРАЖДАНЛАР ДИҚҚАТИГА!

ТОШКЕНТ ШАҲАР ТЕЛЕФОН ТАРМОҚЛАРИ БОШҚАРМАСИ ВА УЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ НАШРИЕТИ ТОШКЕНТ ШАҲАР ТЕЛЕФОНЛАР СПРАВОЧНИГИНИ НАШР ҚИЛМОҚДА

Телефонлар справочнигини олиш учун ташкилотлар ва гражданлардан заявкалар

1971 ЙИЛНИНГ 1 ОКТЯБРИГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ

ЗАЯВКАЛАР: Тошкент-47, Куйбишев кўчаси, 3-уй, 27-хонага юборилсин.

ТОШКЕНТ ШАҲАР ТЕЛЕФОН ТАРМОҚЛАРИ БОШҚАРМАСИ.

ГРАЖДАНЛАР ДИҚҚАТИГА!

МАРКАЗИЙ, РЕСПУБЛИКА, ОБЛАСТЬ, ШАҲАР, РАЙОН ВА ЧЕТ ЭЛ ГАЗЕТА ҲАМДА ЖУРНАЛЛАРИГА

ОБУНА БОШЛАНДИ

Сиз иш ёки ўқиш жойингиздаги жамоатчи матбуот тарқатувчилари, алоқа бўлимлари, «Союзпечать» агентликлари ва бўлимлари орқали обуна бўлишингиз мумкин.

УЗБЕКИСТОН ССР АЛОҚА МИНИСТРЛИГИНИНГ «СОЮЗПЕЧАТЬ» БОШҚАРМАСИ.

САЛОМ, ЯХМАЛАК МАКТАБИ!

Ёш тошкентликларнинг биринчи «Яхмалак мактаби»да биринчи қўнғироқ чалинди. Бу мактаб 3 сентябрь куни марказий «Юбилейний» спорт залида очилди.

...Бу ерда ҳайратда қоладиган нарсалар кўп эди. Сарой ташқарисида 35 градус иссиқ бўлгани ҳолда, ичкарида яхмалакда конькичилар жаранглари. Урта Осиёда биринчи сунъий яхмалакка болаларнинг кўпроқ келаётганлигига ажабланмаса ҳам бўлади. Асосий ғамхўрлик болаларга қаратилган. Конькида фигурали учиш спорт мактаби кичкинтойлар учун республикада биринчи очилгандир.

Иккинчи синф ўқувчиси Сережа Попов беш яшар Анжела Кулькова билан биргалашиб (бу қиз болалар боғчасига қатнайди) конькида намунали учиш томошасини очиш шарафига муяссар бўлдилар. Ёш фигурачиларнинг устозлари — физкультура институтларини битириб чиққан Ольга Шин, Александр Трушков, Владимир Цой, Игорь Хван болаларга ушбу спорт алифбесини ўзлаштириб олишда ёрдам бердилар. Раққосалар Назима Бобохонова билан Марина Капушченко конькида рақс қилиш учун «Наманган олмаси» куйини танлаб олдилар.

Конкурс бўйича танлаб олинган 115 та ёш фигурачи биринчи йили 312 соатлик программани ўтадилар. Кейинчалик, мактабга қабул қилинувчилар сонини кўпайтириш мўлжалланади.

Узбекистон Комсомоли Марказий Комитетининг секретари Р. Р. Алимов ёш фигурачиларга яхши истаклар билдирди.

Шундай қилиб, Узбекистонда спортнинг яхмалакда ўйналадиган яна бир тури расм қилинди.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

Бизнинг адрес ва телефонлар: ТОШКЕНТ «ПРАВДА ВОСТОКА» кўчаси №26. Редактор —336545, Редактор ўринбосарлари — 337914, 330683. Масъул секретарь — 334455, Масъул секретарь ўринбосарлари — 337283. Партия турмуши — 333469, 337221. Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш — 331455. Халқаро ҳаёт — 337221. Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 334780. Совет қурилиши — 333258. Қишлоқ хўжалиги — 337604. Адабиёт ва санъат — 332036, 331216. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 334451. Маҳаллий ахборот ва спорт — 331424. Оммавий ишлар ва хатлар — 332143, 333553. Иллюстрация — 334524. Стенографистка —337343. Корректура—337162. Эълонлар—338142. Коммутатор—330249, 330250, 330251, 330252, 330253, 330254, 330255, 330256, 330257, 330258. ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ, Андижон — 48—85. Бухоро — 3—31—42. Қарши — 38—42. Нукус — 42—62. Самарқанд — 31—972. Термиз — 54—01. Урганч — 34—55. Фарғона — 4-29-44. Гулистон — 22-09.

А — 205. Узбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. ИНДЕКС — 64697. Р. 02796.